

Hanne Legaard

22

Medisinansvar under pandemien

**Forsknings-
kappløpet**
Norge er bidrags-
yter i korona-
forskningen.

12

**Norsk medisin-
produksjon**
Koronapandemien
fører til ny driv i
norsk produksjon.

16

**Omstridt
permitterings-
varsel**
Bruk av to dagers
varsel møter kritikk.

20

Nyhet i apotek!

Omega-3 & D-vitamin fra alger.

- 5 Forbundsleder har ordet
- 6 Småstoff
- 12 Koronaforskning
- 16 Norsk legemiddelproduksjon
- 20 Omstridt permitteringsvarslings
- 22 Intensivavdelingens ressursperson
- 24 Koronapoesi
- 26 Apotekteknikk i arv
- 27 Parat Ung
- 28 Hjemmekontorets gråsoner
- 32 Skippertak etter koronakrisen
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats nestleder

Globalt forskningskappløp

Norge er en betydelig bidragsyter innen forskningen og utprøvingen av koronarelaterte legemidler, vaksiner og tester.

12

Foto: Anders Bayer/OUS

Ressursperson på intensiven

Da koronapandemien brøt ut ble det ekstra viktig å ha tilgang på stabile og erfarne ressurspersoner på intensivavdelingene. Apotektekniker Hanne Legaard er en av dem.

22

Foto: Kristin Rosmo

16

Driv for norsk produksjon

Koronapandemien har ført til ny driv i arbeidet for økt produksjon av legemidler i Norge.

20

Strid om permitteringsvarsel

Bruken av to dagers permitteringsvarsel i apotekbransjen møter kritikk.

Foto: Kristin Rosmo

26

Apotekteknikk i arv

Heidi Lillås Langlo ble en del av en familietradisjon da hun startet å jobbe som apotektekniker.

Idéal Soleil Sublime Hydrating Protective Water

OK, jeg har med tiden innsett at det er fornuftig å smøre seg med solkrem når man er ute i sola. Det tok lang tid før dette ble naturlig for meg, men et par hendelser fra fortiden har vært med på å åpne mine solkrem-øyne. Jeg husker jeg var elleve–tolv år gammel og var på telttur med broder'n og fatter'n på campingparadisøya Langøyene i Oslofjorden. Da vi skulle hjem på søndagen, var ryggen så brent at jeg ikke klarte å sitte med ryggen inntil bilsetet. Mutter'n hadde sikkert sendt med solkrem, men fatter'n var nok ikke så opptatt av dette på den tiden.

Da jeg ble voksen og reiste på coast-to-coast-biltur i USA – med kabriolet – gikk det opp et nytt lys for meg. Da ble jeg nemlig hummerød på månen, som hadde kommet snikende. Den turen tar jeg ikke en gang til uten solkrem på topplokket, for å si det sånn.

I skrivende stund er det nesten 30 varme-grader, sola steker, og jeg skal ut for å få tak i sesongens utvalg av solkrem. Men hva skal jeg velge? Det finnes en jungel av muligheter i butikker og på apotek. Bør jeg velge Once Face Advanced 8hr Protect Suncare Cream? UV bronze face mist? Kanskje Sun mousse active? Aqua gelee solaire? Sun Beauty Velvet Milk Sublime Tan? Eller Light & Mattify Face Fluid?

Skal jeg velge miljøvennlig? Environmental Shield City Skin? Kanskje noe som holder skoltten solbrent-fri? Head & Scalp Clear & Cool Protect Suncare Spray? Noe som sikkert er skikkelig sunt, som Idéal Soleil Antioksidant? Eller hva med UV defense sport fresh invisible body spray? Eller den hemmelige som holder meg ung samtidig som jeg blir brun – Secret Anti-Ageing Protective Sun Lotion? Eller rett og slett den som bare heter «solkrem»? Nei, det blir vel for enkelt.

Stadig vekk hører jeg folk si: «Har du tatt på deg solfaktor?» Nei, jeg har ikke det. Jeg har tatt på meg solkrem! Solfaktoren er bare en indikator på hvor godt solkremen beskytter, ikke navnet på produktet! Nå smører jeg meg med Idéal Soleil Sublime Hydrating Protective Water fra apoteket og stryker til sjøs. God sommer!

Vesle

Farmasiliv

Utgis av:
Farmasiforbundet i Parat

Farmasforbundet,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.farmasiforbundet.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Irene Hope
Mobil: 958 00 766
E-post: irene.hope@parat.com

Forsidefoto: Irja Kjærvik /
Sykehusapotekene Oslo
Avbildet: Hanne Legaard

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 15.06.2020
Materiellfrist neste nummer: 29.08.2020

ISSN: 1891-6864
ISSN: 2464-1618 (online)

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

En annerledes vår

I disse utfordrende og uvirkelige tider kan man si at alt er blitt annerledes enn hva vi hadde planlagt dette året. Det viktigste for Farmasiforbundet i denne perioden har vært å ivareta og sikre medlemmenes behov og interesser.

Farmasiforbundets viktigste oppgaver i denne perioden har vært å sikre at våre medlemmer opprettholder medlemskapet sitt i POA (Pensjonsordningen for apotekvirksomhet) ved permittering, yrkesskade-dekning for ansatte i apotek i forbindelse med covid-19 og å sikre nødvendige smitteverntiltak. Det har også vært viktig med godt samarbeid i bransjen. Som del av Parat har Farmasiforbundets medlemmer tilgang på aktuelle nettkurs, webinarer og arrangementer. Det har for mange vært spesielt nyttig i denne tiden.

Situasjonen har også vist hvor viktig det er å være organisert i et større felleskap og få hjelp når du trenger det. For å få en bedre hverdag er det utrolig viktig å ha en tillitsvalgt på hvert apotek, for å få den nødvendige informasjonen fra Farmasiforbundet.

Når man har en tillitsvalgt på apoteket, skal det blant annet være drøftelser med den tillitsvalgte ved permitteringer. Da blir man også som medlem involvert i prosessen. Jeg vil oppfordre dere som ikke har tillitsvalgte til å engasjere dere, da vi alle blir så mye bedre stilt ved å ha en tillitsvalgt på apoteket.

Hovedtillitsvalgte i kjeder og foretak har gjort en fantastisk innsats i denne pandemisituasjonen og har bidratt med informasjon og oppklaring av problemer som medlemmene på apotekene har stått overfor. En stor takk til dere alle for den viktige jobben dere gjør!

Koronapandemien har også vist hvor viktig apotek- teknikernes kompetanse har vært i apotekene. Dere har samfunnskritiske oppgaver med konstant fare for smitte, og dere har stått i fremste linje og håndtert situasjonen på en utmerket måte. Usikkerheten har vært stor, og utfordringene har vært tøffe for veldig mange. Håndtering av kunder og samtidig å overholde smitteverntiltak på apotekene har vært en av mange, store utfordringer. En stor honnør til dere alle, dere utgjør en stor forskjell!

Jeg håper nå situasjonen bedrer seg, at vi går rette veien, og at vi kommer tilbake til mer normale tilstander i samfunnet. Hvis det fortsetter slik det ser ut til i dag, er jeg optimist og ser framtiden lyst i møte.

Jeg ønsker alle medlemmer en riktig fin sommer!

Irene Hope
forbundsleder

Lege ga medisin videre til slektninger

En fastlege har delvis mistet retten til å forskrive medisiner. Legen skrev ut høye doser av blant annet Paralgin forte og sovetabletter til seg selv i den hensikt å gi dem videre til slektninger, ifølge Statens helsetilsyn. Vedkommende mister derfor retten til å skrive ut medisiner som er vanedannende. Fastlegen har tidligere fått en advarsel for å ha forskrevet vanedannende legemidler til seg selv i den hensikt å levere dem til pårørende i et annet land. @NTB

365 millioner kroner i erstatning etter vaksine

Norsk pasientskadeerstatning (NPE) har så langt utbetalt over 365 millioner kroner til personer som har fått bivirkninger etter svineinfluensavaksinasjon. NPE har fått inn 825 søknader. 617 har fått avslag og 154 har fått medhold. 26 søknader er fortsatt under behandling. 2,2 millioner innbyggere i Norge fulgte myndighetenes råd høsten 2009 og vinteren 2010 om å vaksinere seg mot svineinfluensa ved å benytte Pandemrix-vaksinen.

Gjennomgangen av utbetalingene viser at flest barn og unge har fått medhold fra NPE, der de fleste har opplevd narkolepsi etter vaksinen. @NTB

Søkerstrøm til helsefagstudiene

Rekordmange har søkt høyere utdanning denne våren, og nesten hver tiende søker vil bli sykepleier. Tall fra Samordna opptak viser at én av fire har satt helsefag på topp denne gangen, og sykepleierutdanningene har en økning i førstevalgsøkere på 5,8 prosent i år, etter nedgang i fjor. Sykepleierutdanningen på OsloMet kommer på fjerdeplass over de mest populære studiene i år.

@Dagens Medisin

Dr. Google tar som oftest feil

Leter du etter symptomer på sykdom på nettet? Da er det størst sannsynlighet for at du får feil diagnose, viser en ny studie fra Australia. Den viser at over 80 prosent søker på nettet etter helseinformasjon. De siste årene har flere apper som sjekker symptomer som brukeren legger inn, kommet på markedet. I studien analyserte de australske forskerne 36 internasjonale mobil- og nettbaserte symptomsjekkere. De fant at diagnosen i selvsjekkerne ble riktig bare i 32 prosent av tilfellene.

@Forskning.no

Eldre henter ikke medisin grunnet korona frykt

Norsk Osteoporoseforbund ser en nedgang i antall eldre med beinskjørhet som henter ut medisinen sin på apoteket. De frykter at nedgangen skyldes korona frykt. – Nedgangen tyder på at mange ikke prioriterer å hente ut medisinen sine. Det er mange eldre som er redde for å gå ut, sier Erik Fink Eriksen ved Spesialistsenteret Pilestredet Park. Han peker på at det å slutte å ta medisinen sin fører til økt beinskjørhet og dermed økt sjanse for beinbrudd. @NTB

Innstiller forsøk med hydroksylorokin mot covid-19

Kliniske tester av hydroksylorokin og klorokin i behandlingen av virussykdommen har i samarbeid med Verdens helseorganisasjon (WHO) pågått i en rekke land, inkludert Norge.

Forrige uke kom en stor studie som tydet på at slik medisinerings av covid-19-pasienter kan øke dødsrisikoen. Disse funnene er årsaken til at forsøkene settes på vent. Studien som er publisert i forskningstidsskriftet The Lancet sist fredag, viser at malariamedisinene hydroksylorokin og klorokin er uten effekt på koronaviruset. I stedet tyder funnene på økt risiko for alvorlige hjerteproblemer og økt dødsrisiko. @NTB

MAI 2020

3 NYE KURS FRA APOKUS

AP114 LEGEMIDDELMANGEL

Legemiddelmangel er et alvorlig og voksende problem, og derfor er det viktig at apotekene prøver å finne gode løsninger.

I dette kurset lærer du om håndtering av legemiddelmangel, og hvordan du kan gi god informasjon og veiledning til kundene.

SR102 DIABETISKE FOTSÅR

Årlig foretas det 400–500 amputasjoner av tå, fot eller ben på grunn av diabetiske fotsår. Hvordan kan dette forebygges?

Lær mer om hvilke gode råd du kan gi, og når du bør henvise pasienter med diabetiske fotsår til lege.

IN115 REISEVAKSINER

Ved reiser til utlandet er det ofte anbefalt å ta enkelte vaksiner. Hvilke sykdommer er det vanlig å vaksinere mot? Når skal vaksinen tas i forhold til avreise?

Lær mer om reisevaksiner og hvilke gode råd du kan gi de reisende.

Finn flere e-læringskurs, og få med deg siste nytt fra oss i våre ulike kanaler.

Følg oss gjerne

KURSENE ER TILGJENGELIG FOR DEG I APOTEKETS LÆRINGSPORTAL

@APOKUS_NO FB.COM/APOKUS.NO APOKUS.NO

Flertall ønsker at apotekene kan fornye resepter

Syv av ti nordmenn mener det er fint om apotekfarmasøyter kan fornye resepter på medisiner man bruker fast, viser tall fra Kantars Helsepolitisk barometer 2020. – Jeg tolker resultatet slik at store deler av befolkningen mener det vil være en trygg og enkel ordning å kunne gå på apoteket for å få fornyet enkelte resepter legen allerede har skrevet ut én gang mot en varig tilstand. Det opplever jeg som en sterk tillitserklæring til apotekfarmasøytene, sier Per T. Lund i Apotekforeningen. *@Apotekforeningen*

Flere dør når plassmangel tvinger pasienter ut

Hoftebruddopererte har høyere dødelighet om de skrives ut tidlig. Mangel på sengeplasser på sykehus øker trykket for å sende hjem flere pasienter, og det er større sjanse for å bli skrevet ut på en fredag eller dagen før høytider, og på dager hvor sykehuset er fullt grunnet høy aktivitet. – De som opereres for hoftebrudd, har høyere risiko for å dø om de skrives ut fra sykehuset tidlig av plasshensyn, sier professor Johan Håkon Bjørngaard ved Institutt for samfunnsmedisin og sykepleie på NTNU. *@Forskning.no*

Bekymret for apotektekniker-utdanningen

På grunn av koronapandemien får ikke apotekteknikere gjennomført praksisperioder og eksamen som planlagt. Det bekymrer Farmasiforbundet. Sammen med andre YS-forbund som organiserer helsepersonell, har de skrevet til kunnskapsministeren og bedt om konkrete løsninger på denne utfordringen. – I den situasjonen vi nå har, er det vanskelig for elever å få gjennomført praktisk eksamen som planlagt. Dette vil få konsekvenser for autorisasjon, som igjen vil hindre at de får påbegynt sitt yrkesliv, heter det i brevet. *@Farmasiforbundet.no*

Få gratis
assistanse når
uhellet først er ute!

INGEN EGENANDEL. INGEN SPØRSMÅL.
I TILLEGG ER DU MED Å SIKRE BEREDSKAPEN LANGS KYSTEN.

Bli Totalmedlem i dag!
rs.no/medlem eller
send **TOTAL** til **2366**

Medlemsfordeler: Assistanse - Dykking - Slep - Starthjelp - Lensing - 24 timers service - Rabatt nettbutikk -
Hjelp i Norge, Sverige og Danmark - Skippermøter - Hjemtransport

Krav om forbedringer i ambulansetjenesten

Arbeidstilsynet har kommet med en rekke pålegg til ambulansetjenesten etter å ha ført 111 ulike tilsyn i 2018 og 2019.

Det dreier seg om forbedringer knyttet til smittevern, forebygging av skader og helseplager grunnet manuelt arbeid, og forebygging av vold og trusler, skriver Arbeidstilsynet. Alle 111 tilsyn resulterte i pålegg. Blant annet beskrives det hvordan mange ambulansestasjoner ikke skilte på rene og urene områder og rent og urent utstyr. Arbeidstøy ble ofte vasket i husholdningsvaskemaskiner, som ikke klarer å desinfisere godt nok. @NTB

Planlegger for storinnrykk av vaksiner i apotek

Alle håper på en covid-19-vaksine snarest mulig. Fra høsten åpnes det for at apotek-farmasøyter kan ekspedere influensavaksiner på egen hånd uten resept fra lege, og vaksinerne kan settes i apoteket. Da ligger forholdene også til rette for å mobilisere flere tusen apotekansatte når covid-19-vaksinen kommer. – Fra høsten er det klart for at kundene kan både få kjøpt og satt vaksinen direkte på apoteket. Dette kan være en kjemperessurs også når covid-19-vaksinen kommer, mener fagdirektør Per Kristian Faksvåg i Apotekforeningen. @Apotekforeningen

Hanne Andresen.

Foto: Jostein Soldal/Apotekforeningen

Ny fagdirektør i Apotekforeningen

Hanne Andresen er ansatt som ny fagdirektør i Apotekforeningen. Hun er utdannet farmasøyt og kommer fra stillingen som apoteker ved Maura apotek. Hanne Andresen har hatt en rekke lederstillinger i NMD, før hun for seks år siden valgte å satse som apoteker i selveid apotek. Hun har mange års erfaring med ledelse og fagutvikling fra NMD, som eier apotekkjeden Vitusapotek og konseptet Ditt Apotek.

@Apotekforeningen

Som klinisk farmasøyt ved Sykehusapotekene i Oslo jobber Katerina Nezvalova-Henriksen tett på den internasjonale WHO-studien. Foto: Anders Bayer / OUS

Katerina Nezvalova-Henriksen beskytter både pasienter, kolleger og seg selv under arbeidet med WHO-studien. Foto: Anders Bayer / OUS

Ebolamedisinen Remdesivir er et av legemidlene som nå testes ut mot covid-19-sykdom. Foto: Anders Bayer / OUS

Globalt forskningskappløp mot koronaviruset

Aktører verden over gir full gass innen koronaforskning, enten det gjelder utprøving av legemidler eller utvikling av vaksiner og tester. Norge er en betydelig bidragsyter.

Av: Kristin Rosmo

Katerina Nezvalova-Henriksen, klinisk farmasøyt og forskningsfarmasøyt ved Sykehusapotekene i Oslo, mener Verdens helseorganisasjons (WHO) initiativ til et internasjonalt forskningsprosjekt kom i tide. – WHO-forespørselen om å delta i en multinasjonal studie kom som bestilt, sier hun.

Norskledet studie

Hun er i godt selskap med andre forskere over hele verden som nå arbeider med forskning på legemidler og utvikling av vaksiner og tester. Den norskledede Solidarity-studien, som WHO har tatt initiativ til, skal undersøke om ulike eksisterende legemidler kan bremse sykdomsutvikling hos pasienter innlagt på sykehus med covid-19.

Nezvalova-Henriksen jobber i avdeling for farmasøytiske tjenester ved Sykehusapotekene i Oslo sammen med 30 andre farmasøyer. I sitt kliniske arbeid har hun inntil nylig jobbet på intensivavdelingen på Rikshospitalet. Nå jobber hun på kreftklinikken ved avdeling for blodsykdommer på Rikshospitalet i tillegg til å jobbe med Solidarity-studien. I mars opprettet sykehuset såkalte kohortavdelinger for behandling av koronasyke pasienter, og Nezvalova-Henriksen befant seg plutselig midt i pandemiens alvor.

Undersøker effekt av legemidler

Men allerede før WHO kom med forespørselen til Norge og andre land om å delta i studien, var Nezvalova-Henriksen i gang med å forberede en forskningsstudie for å måle effekt av etablerte legemidler ved covid-19-sykdom.

En dag i februar satt hun sammen med tre leger i et knøttlite rom på Rikshospitalet og tenkte store tanker. Firkløveret tok en beslutning om at dersom det skulle oppstå koronasmitte i Norge, skulle anledningen benyttes til å forske på om etablerte legemidler også kan ha effekt ved covid-19-sykdom.

Ifølge Nezvalova-Henriksen ble det arbeidet døgnet rundt med planleggingen av studien.

– Vi fikk etter hvert med oss fagfolk fra hele landet, og vi hadde et stort trykk og enorm motivasjon. Da henvendelsen fra WHO kom, var det innlysende for oss å svare et rungende ja til å delta. Vi valgte å koble vår planlagte studie, som er litt mer omfattende, opp mot WHO's studie, forteller hun.

Nezvalova-Henriksen opplever at de fleste pasientene sier ja til å delta i studien.

– De som takker nei, er gjerne skremt av hele situasjonen og makter ikke å forholde seg til noe nytt midt oppi sin egen redsel.

Det er forståelig, mener den kliniske farmasøyten.

Ansvar for legemidler

Siden utbruddet av koronapandemien har det kommet motstridende rapporter fra forskere over hele verden om effekt eller manglende effekt av legemidlene som inngår i studien.

– Jeg og kollegene mine ignorerer det rett og slett, og vi jobber ufortrødent videre med studien. Det vil ta noen måneder før Solidarity-studien kan konkludere med et svar på disse spørsmålene, sier Nezvalova-Henriksen.

Som klinisk farmasøyt er hun i praksis legemiddelsjefen på avdelingen. Selv om legene tar avgjørelsen om medisineringen, har hun en stor påvirkningskraft rundt alt som har med legemidler til den enkelte pasient å gjøre.

– Det er et stort ansvar jeg må være villig til å ta. Jeg må ta store og alvorlige beslutninger. Det er viktig at vi som er kliniske farmasøyer, faktisk tåler å stå i dette ansvaret. Det er likevel en stor gave å kunne jobbe så pasientnært, sier Nezvalova-Henriksen.

I tillegg til forskningsoppgaver og sine vanlige kliniske oppgaver har hun jobbet mye med legemiddel-logistikk på kohortavdelingen.

– Vi som jobber der, kan ikke gå ut og inn av avdelingen uten fullt bytte av beskyttelsesutstyr, så det gjelder å ha alt vi trenger inne på avdelingen. I arbeidet med å etablere og drive legemiddellageret på kohorten har jeg opplevd et fantastisk godt samarbeid med apotekteknikerne i avdeling for sykehusleveranser ved

Sykehusapotekene i Oslo. Bistanden og støtten fra dem har vært og er av uvurderlig betydning, både i dette prosjektet og ellers, understreker Nezvalova-Henriksen.

Vaksinekappløp

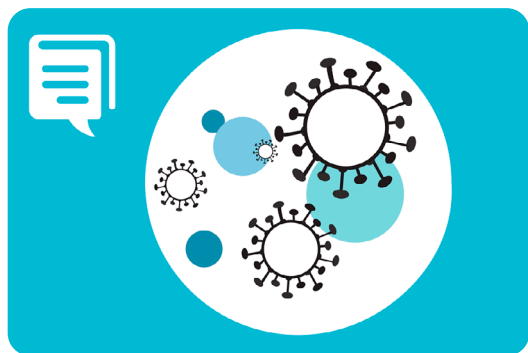
Forskere over hele verden undersøker nå ulike vaksineteknologier og mer enn 100 ulike vaksinekandidater. Flere av vaksine-kandidatene testes nå ut i form av kliniske studier på mennesker, viser en oversikt fra The Vaccine Alliance (Gavi). De omtaler prosessen som et forskningskappløp. Gavi er opptatt av å sikre effektiv utvikling, produksjon og distribusjon av vaksiner mot koronavirus, slik at alle som trenger dem, får dem.

Et annet sentralt organ rundt utviklingen av en vaksine mot koronavirus er CEPI (Coalition for Epidemic Preparedness Innovations). CEPI er et partnerskap av offentlige, private og humanitære organisasjoner som skal stimulere, koordinere og finansiere utvikling av vaksiner mot utvalgte sykdommer. CEPI har hovedkontor i Norge, med avdelinger i London og Delhi. CEPI er for tiden involvert i ni forskjellige prosjekter verden over for å utvikle en vaksine mot koronavirus.

Førstelektor ved Skolelaboratoriet for biologi ved Universitetet i Oslo, Tone Fredsvik Gregers, mener en vaksine vil være det mest effektive tiltaket mot pandemien.

Tone Fredsvik Gregers mener at det kan være en god idé at også koronavaksine kan settes av helsepersonell på apotek. Foto: Kristin Rosmo

Illustrasjon: jhi.no

Solidarity-studien

- Internasjonal forskningsstudie initiert av Verdens helseorganisasjon (WHO).
- Skal undersøke om lovende behandlinger kan bremse sykdomsutvikling hos pasienter med covid-19 innlagt på sykehus.
- Studiebehandlingene fordeles tilfeldig mellom standard behandling eller standard behandling pluss et av følgende legemidler:
 - Remdesivir (ebolamedisin)
 - Lopinavir/Ritonavir (hiv-medisin)
 - Lopinavir/Ritonavir pluss Interferon beta-1a (multipel sklerose-medisin)
 - Klorokin eller hydroxyklorokin (malariamedisiner) var med i studien frem til 25. mai
- Koordineres av John-Arne Røttingen, direktør i Norges forskningsråd.
- I Norge skal 1200 pasienter ved 29 sykehus delta.
- Finansieres blant annet med midler fra Forskningsrådet.

Kilder: who.int, NOR-Solidaritytrial.net, regjeringen.no

Illustrasjon: jhi.no

Vaksine mot koronavirus

- Mer enn 100 vaksinekandidater er under uttesting.
- Kan inneholde ulike varianter av virus:
 - svekket/deaktivert virus
 - arvestoff fra viruset
 - proteinbaserte biter av viruset
 - virusvektorer (deler av arvestoff fra koronavirus pakket inn i et annet virus uten arvestoff, f.eks. meslingvirus)
- Flere kandidater av hver variant testet ut.
- Kan være klar for allmenheten om ett-ått år.
- Estimert utviklingskostnad for å få på plass en vaksine i løpet av 12-18 måneder er 2 milliarder USD (rundt 20,4 milliarder NOK).
- Norge bidrar med nærmere 13 milliarder kroner til vaksineutvikling for å bekjempe covid-19. Vel 10 milliarder er bidrag til Gavi i perioden fram til 2030.

Kilder: Institutt for biovitenskap Universitet i Oslo, gavi.org, cepi.net, Regjeringen.no

– Når vi har en vaksine på plass, vil den fungere som en brannmur, på samme måte som sosial distanse fungerer som en brannmur nå. En vaksine mot koronavirus er det enkeltiltaket som mest effektivt kan gi kontroll over koronapandemien, poengterer hun.

Vanskelig testsituasjon

Gregers er forfatter av boken *Alt du må vite om vaksiner* og har også bidratt i arbeidet med flere Apokus-kurs om vaksiner, deriblant om influensavaksinering i apotek. Hele verden venter nå på at en trygg og effektiv vaksine mot covid-19 skal bli tilgjengelig.

– Det er foreløpig uklart når en vaksine er klar, og det er heller ikke helt sikkert vi får en vaksine. Vi har flere eksempler på sykdommer det ikke har vært mulig å utvikle en vaksine mot, for eksempel hiv, sier Gregers.

Dersom det kommer en trygg og effektiv vaksine, er det mange utfordringer underveis. Når vaksinene skal testes for effektivitet, er det viktig å teste dem i et samfunn med pågående smitte. Dette kan være vanskelig når et samfunn er i «lockdown», og når vaksinen først er utviklet, kan selve produksjonen bli en flaskehals.

– Det er snakk om flere milliarder doser som skal produseres. Nå foregår imidlertid flere ting parallelt. Blant annet bygges det nå fabrikker for å kunne være klare for produksjon kort tid etter at en vaksine er godkjent, sier Gregers.

Lang vei å gå

Til tross for den intense og verdensomspennende forskningen som foregår nå, vil det ta tid før «hvermannen» kan få tilgang til vaksinen.

– Jeg antar at det kan ta rundt halvannet år før en eventuell vaksine mot koronavirus er allment tilgjengelig. Kanskje kan en vaksine øremerket for risikogrupper og førstelinje helsepersonell være tilgjengelig rundt årsskiftet, sier førstelektoren ved Universitetet i Oslo.

Gregers poengterer at det ikke nødvendigvis er den vaksinen som blir godkjent først, som på sikt blir den beste.

Katerina Nezvalova-Henriksen mener samarbeidet med apotekteknikerne er av uvurderlig betydning. Foto: Kristin Rosmo

– Det kan ta flere år å finne ut hvilken vaksine som er mest effektiv. Det vil også ta tid å finne ut av hvor lenge vaksinen gir immunitet, og dermed om revaksinering blir nødvendig. Et mål i det hele er at det skal komme en trygg og effektiv vaksine så snart som mulig, og som er tilgjengelig for alle, sier hun.

Koronavaksine på apotek?

I en helsepolitisk artikkel på Apotekforeningens nettside tar fagdirektør Per Kristian Faksvåg til orde for at apotekene kan tenkes å være en ressurs når en vaksine

mot koronavirus er klar. «Tenk hvordan apotekene kan bidra og lette trykket om det kommer et koronavaksineprogram», uttaler han i artikkelen.

Tone Fredsvik Gregers er enig og mener at det kan være en god ide.

– Det vil i så fall legge mindre press på legekontor og helsestasjoner og sikre bedre tilgjengelighet. Men behovet er foreløpig litt uklart. Det kommer for eksempel an på hvor mange som skal tilbys vaksinen, og om det er behov for revaksinering eller ny vaksine hvert år, som ved influensavaksiner, sier hun. ■

Ny driv for norsk produksjon

Koronapandemien har ført til ny driv i arbeidet for økt produksjon av legemidler i Norge. Behovet er nå besluttomhet i byråkratiet til å fatte vedtak som må til for at eksisterende og nye produksjonsmiljøer skal kunne trykke på startknappen.

Av: Hasse Farstad

Seniorrådgiver i Legemiddelindustrien (LMI), Monica Larsen, forteller at pengene til legemiddelproduksjon i Norge er på plass.

– Det ble bevilget én milliard kroner i runde to av koronatiltakene, så pengene er der. Produksjonsfasilitetene er der også, sier hun til Farmasiliv.

Umiddelbare beslutninger

Selv representerer hun LMI i en arbeidsgruppe nedsatt i mars i år som i løpet av høsten skal levere forslag til operasjonalise-

En arbeidsgruppe er nedsatt for å levere forslag til operasjonalisering av innenlands legemiddelproduksjon.

ring av innenlands legemiddelproduksjon. Larsen presiserer at det her dreier seg om forskjellige løp, og at beslutninger om produksjon av visse legemidler må kunne tas umiddelbart. Umiddelbart før intervjuet har hun hatt et møte med de tolv produksjonsbedriftene som er medlemmer av LMI. – Det må foretas bestillinger som kan legge grunnlaget for produksjon. Det tar tid å produsere legemidler, og bestillingene bør komme nå, sier Larsen.

I slutten av april gikk Dag Berild, professor og tidligere overlege ved Ullevål universitetssykehus, ut i Farmasiliv og etterlyste norsk produksjon av smalspektrede antibio-

tika. Berild viser til at vi i det siste har fått mangel på «gammeldagse», smalspektrede antibiotika i Norge på grunn av leveringsvansker fra fabrikkene i Asia. Derfor er det på tide å «insource» produksjon av antibiotika til Norden, mener han.

Dyrt, men nødvendig

Noen uker senere sa helseminister Bent Høie til NRK at det kan bli dyrt, men nødvendig, å produsere denne typen antibiotika, som det er lav etterspørsel etter i resten av verden.

Monica Larsen mener det under gitte forutsetninger er grunnlag for produksjon av både antibiotika, vaksiner og enklere, mer

grunnleggende legemidler i Norge. Hun mener at vi nå først og fremst må sikre at vi har de legemidlene som er viktige for koronabekjempelse.

Faren er at man går tom for febernedsettende, smertestillende, antibiotika, bedøvelsesmidler og legemidler til anestesi. Dette er legemidler som er nødvendige for å dempe feber og hodepine hos pasienter med milde symptomer, for å bekjempe infeksjoner, og for å få behandlet pasienter som legges inn på sykehus.

– I dag er vi hundre prosent avhengige av import fra utlandet. I likhet med mange andre land er vi sårbare. Produksjonen

skjer på få, store fabrikker – de fleste i India og Kina. Går noe galt ved en fabrikk, så blir det store problemer. I tillegg er distribusjonsleddet sårbart, spesielt under en pandemi, sier Larsen.

Etterspørsel i flere land

Helsedirektoratet har fått i oppdrag av Helse- og omsorgsdepartementet å utrede hvordan ny norsk legemiddelproduksjon kan iverksettes. I produksjonsleddet er det strenge regler. I de nordiske landene og i Nederland, som alle har streng antibiotikapolitikk, vil det ifølge LMI være stor etterspørsel etter smalspektrede antibiotika. Også vaksineproduksjon kan være bærekraftig hvis det gjennomføres riktig.

Larsen framholder at dette er store, langsiktige teknologiplattformer som på sikt kan gi Norge en viktig posisjon og mulighet. Akkurat nå bør vi etter hennes syn konsentrere oss om produkter som vi allerede er klare til å produsere: febernedsettende, bedøvende, smertestillende, dialyseprodukter og annet.

– Disse medisinene kan produseres i eksisterende produksjonslokaler. Behovet finnes, men det tar tid å få i gang. Dette må operasjonaliseres. Det er politisk vilje, og meget store beløp er stilt til disposisjon – én milliard kroner i runde to til sykehusinnkjøp for anskaffelse av nødvendige medisiner og produkter, sier LMI-spesialrådgiveren.

Viktig tidsperspektiv

Dersom man ikke kan bygge lagre fra det ordinære grossistsystemet, må legemidlene produseres lokalt. Grossistene har også fått beskjed om å bygge lagre, og de går selv ut med forespørsler til alle leverandørene for å verifisere leveringsgrunnlaget.

– Tidsperspektivet er viktig. Nå er det nesten ikke smittepress i Norge. Hvis nytt press oppstår: Hva er det vi kommer til å trenge? Bestillingene må foretas nå, sier Larsen.

Det foreligger mange planer og muligheter: Smalspektrede antibiotika, vaksiner, offentlig og private modeller med grunnlag i et statlig investeringsfond eller et statlig medisinselskap, av enkelte omtalt som StatMed.

– Både pengene og produksjonsfasilitetene er der for ny legemiddelproduksjon, sier seniorrådgiver Monica Larsen i Legemiddelindustrien. Foto: LMI

– Vi må få avklart at man skal stimulere egen, norsk produksjon. Det må tas utgangspunkt i det vi kan produsere, og embetsverket må avklare. Det er mange politisk spenstige forslag, men stopp i underliggende etater, sier Larsen.

Hun mener det er på sin plass også å rose myndighetene.

– Vi trenger råvarer og virkestoffer. Vi har spilt inn overfor myndighetene hva vi trenger. De har fulgt opp med det som trengs av tiltak på det handelspolitiske området, sier Larsen.

Ny industri for nye arbeidsplasser

Administrerende direktør i Curida, Leif Rune Skymoen, ønsker industribygging og beredskap. Ny legemiddelproduksjon gir nye arbeidsplasser. Myndighetenes vilje til satsing vil avgjøre hvor mange det blir.

– En beredskapsavtale vil være med på å sikre kompetanse på legemiddelproduksjon og hindre at arbeidsplasser forsvinner. Blir det snakk om produksjon i et større omfang, så kan det skape mange nye arbeidsplasser. Antallet kommer an på hvor mye produksjon myndighetene ønsker å ha i Norge, sier Skymoen.

Curida er et av de mest livskraftige eksemplene på at det fortsatt finnes miljøer

for produksjon av legemidler i Norge. Bedriften har 110 ansatte, mens norske produksjonsbedrifter totalt sysselsetter rundt 3000 mennesker.

Curida-sjefen ønsker en felles satsing på ny norsk medisinproduksjon fra våre myndigheter og det som fortsatt finnes av norske produksjonsmiljøer.

– Det er i samspill vi får de beste løsningene. Den seneste tiden har mange fått en erkennelse av at vi må produsere legemidler i Norge. Forsyningen er sårbar, det så vi også før koronasituasjonen. I 2019 hadde vi rekordmange situasjoner med mangel på bestemte legemidler, sier Skymoen.

Må ikke bli sovepute

Skymoen framholder at det i en pandemi eller annen krisesituasjon er problematisk å være hundre prosent avhengig av import av legemidler. Mange ser det. Vi har unngått de helt store krisene, men Skymoen er oppatt av at det ikke må bli en sovepute som gjør at vi ikke ser at vi er veldig sårbare.

– Det er bra at situasjonen blir forstått. Nå handler det om konkret handling fra myndighetene. Det er politisk enighet om at vi bør produsere mer legemidler i Norge. Vi må unngå å sette i gang et stort apparat med utredninger. Situasjonen er godt utredet fra før, sier Curida-sjefen.

Han mener at løsningen ligger i offentlig/privat samarbeid, med staten som en motor.

– Jeg skal ikke si hvor på myndighetsnivå beslutningen må tas om å komme i gang, men det avgjørende ordet må nå plasseres et sted hvor det er gjennomføringskraft, sier Skymoen.

Curida-fabrikken i Elverum ble bygget på 1970-tallet og tilhørte i mange år Nycomed. I 2011 ble Nycomed kjøpt av det japanske Takeda-konsernet, som så i 2013 besluttet å legge ned Elverum-fabrikken. Produksjonen skulle flyttes ut av Norge.

Industribygging og beredskap

Et stort antall ansatte og ledere i Nycomed fikk ved felles innsats i stand et oppkjøp av fabrikken. I 2014 kom Skymoen inn som daglig leder:

– Vi hadde ett overordnet mål: Vi skulle ta vare på 40 års erfaring og kompetanse i

legemiddelproduksjon og sikre videre drift på fabrikken, sier han.

For driften ble også to mål satt i sentrum: industribygging og beredskap. Skymoen framholder at Norge trenger legemiddelproduksjon for å kunne bygge opp en helsenæring.

– Vi har medisinsk forskning og spennende oppstartsbedrifter. For å bygge en industri fra dette må vi ha sterke produksjonsmiljøer innenlands. Når det gjelder beredskap, er vi i dag meget sårbare både i normalsituasjonen og i krisesituasjoner, sier Curida-sjefen.

Curida har laget en beredskapsmodell til bruk for Forsvaret, og Skymoen mener at den modellen vil fungere også i andre sammenhenger.

– De legemidlene vi kan starte norsk produksjon av umiddelbart, har vi enten

produksjon av allerede, eller er svært nær på det som produseres i dag. Curida produserer i dag blant annet smertestillende midler og bedøvelsesmidler. Det meste av dette går til eksport, opplyser han. For antibiotika og vaksiner, som er andre aktuelle produkter, er prosessene fram til produksjon mer kompliserte og krever mer investeringer. ■

– Før vi produksjon i et større omfang, så kan det skape mange nye arbeidsplasser, sier Curida-sjefen Leif Rune Skymoen. Foto: Elisabeth Gjerdingen

Strid om permutteringsvarsling

Apotek 1 Gruppen burde ikke ha brukt den ekstraordinære avtalen om to dagers varsling av permutteringer, slik kjeden ifølge Farmasiforbundet har gjort under den pågående pandemien.

Av: Tellef Øgrim

Hovedtillitsvalgt for Farmasiforbundet i Apotek 1 Gruppen, Monika Nilsen, fikk i siste halvdel av mars tilsendt bakgrunnsinformasjon om mulige permutteringer i Apotek 1. Allerede 1. april ble hun varslet om flere behov for permutteringer. 23. april var det rapportert 79,3 permutterte årsverk.

Apotekteknikerne hardest rammet

Fordelt på yrkesgrupper ble det tydelig at det var apotekteknikerne som ble hardest rammet. Av de 79 permutterte årsverkene var 56 apotekteknikere og 23,3 årsverk farmasøyter.

Farmasiforbundet mener at Hovedavtalens § 7-3 om 14 dagers varsel om permuttering skulle vært brukt i stedet for avtalen om en frist på bare to dager. Nilsen har, på vegne av Farmasiforbundet, ment at det ikke forelå en uforutsett hendelse, og at det derfor skulle gå 14 dager fra en permuttering ble varslet til den trådte i kraft, som avtalen sier.

Det var ifølge Nilsen få apotek som mottok 14 dagers varsel. De fleste fikk bare to dager på seg.

– En frist på bare to dager innebar to dager full lønn fra arbeidsgiver før den

ansatte måtte søke NAV om forskudd på lønn, forklarer Nilsen.

Forsinkede utbetalinger

Problemet var at saksbehandlingen i NAV ble lang på grunn av en enorm økning i søknader. Resultatet ble at utbetalingene lot vente på seg.

– Vi har ikke oversikt over hvor mange som ikke har mottatt sine ytelser fra NAV til nå. Dette er svært bekymringsfullt på vegne av våre medlemmer, sier Nilsen.

I tillegg mener hun, og ansatte hun har vært i kontakt med, at det er grunn til bekymring for at kunder som velger å handle på nettet i stedet for på apoteket på grunn av reduserte åpningstider, vil fortsette å handle på nettet også etter at pandemien er over.

– Vi bekymrer oss for at denne perioden har medført endringer i handlemønster hos kundene. Månedene framover vil vise om dette stemmer, sier Nilsen.

Monika Nilsen mener at man ved å bruke 14 dagers-regelen kunne unngått mange av permutteringene. Da kunne varslingsperioden blitt brukt til å vurdere om behovet virkelig var til stede for permutteringer,

ved å vurdere utviklingen i omsetning og kundegrunnlag. Hun sier at dialogen med HR i Apotek 1 har vært «åpen», og at det nylig har vært avholdt evalueringsmøte for å diskutere hva som har fungert og ikke. –Vi håper nå å se en ende på koronapandemien slik at alle kunder kan nyte godt av vår service og kunnskap som vår yrkesgruppe apotekteknikere bidrar med hver dag ute i det enkelte apotek, sier hun.

Permitterte på vei tilbake

HR-direktør i Apotek 1, Gunn Grasbakken, mener kjeden ikke hadde mulighet til å forutse det dramatiske kundefallet som ble tilfelle fra uke 13.

– Dette er en uforutsett hendelse, og det er dermed grunnlag for å benytte to dagers varsel ved permuttering. Ved senere permutteringer er det benyttet 14 dagers varsel. 50 prosent av permutteringene er varslet med 14 dager, 50 prosent med to dager. Vi hadde ikke unngått permutteringer selv om varslingsfristen hadde vært 14 dager for alle, sier hun.

Hun understreker at det selvfølgelig ikke er ønskelig å permuttere, men mener Apotek 1 har gjort det de mener er det riktige for at de også framover skal sikre

Hovedtillitsvalgt for Farmasiforbundet i Apotek 1, Monika Nilsen, mener det er bekymringsfullt for de ansatte at det i mange tilfeller kun ble varslet permittering med to dagers frist. Foto: Vetle Daler

Hovedtillitsvalgt for Farmasiforbundet i Vitusapotek, Anita Sveum Nilsen, er godt fornøyd med samarbeid og kommunikasjon med selskapet i forbindelse med koronarelaterte permisjoner. Foto: Vetle Daler

Forbundsleder Irene Hope mener flere apotek har vært for kjappe på permitteringsavtrekkeren under pandemien. Foto: Vetle Daler

arbeidsplasser. Per 28. mai hadde kjeden 100 personer permittert, og Grasbakken håper å unngå at det blir flere.

– Det er vanskelig å spå hva som skjer framover, men slik situasjonen utvikler seg med økte åpningstider på sentre, og en langsom tilbakeføring til en normal hverdag, håper vi at kundetallet også øker, slik at vi unngår flere permitteringer, sier hun.

– Regner dere med at de permitterte kommer tilbake i jobb?

–Ja, vi tilbakefører stadig permitterte til jobb der det er grunnlag for det. Vi er veldig glade for å få våre flotte medarbeidere tilbake i jobb når vi ser at kundetallet tar seg opp i takt med at sentre øker åpnings-tidene og at samfunnet forsiktig åpnes opp, sier Grasbakken.

Skuffet over permitteringer

Leder i Farmasiforbundet, Irene Hope, er skuffet over permitteringene i apotekene. På grunn av pandemisituasjonen har man brukt to dagers permitteringsvarsel hyppig.

I avtalen mellom Parat og Virke, undertegnet 16. april, står det at «gitt den prekære og alvorlige situasjonen vi befinner oss i nå i forbindelse med koronautbruddet er partene enige om at det et behov for å kunne gjøre endringer i medarbeideres arbeidstid på kort varsel».

– Jeg er skuffet over arbeidsgivere som har permittert ansatte, ikke minst fordi

dette dreier seg om ansatte som har stått i samfunnskritiske situasjoner og strukket seg langt for å hjelpe apotekene under den pågående pandemien, sier Hope.

Forbundslederen forstår at det blir permitteringer når kundegrunnlaget forsvinner, men mener at arbeidsgiverne, og særlig Apotek 1, har vært for kjappe på avtrekkeren.

– Jeg forstår at det blir permitteringer på grunn av uforutsette hendelser som for eksempel stenging av apotek, bortfall av oppgaver og fordi kundegrunnlaget forsvinner, men i de fleste tilfellene mener jeg dette ikke har vært uforutsette hendelser, og at arbeidsgivere var litt kjappe med å ty til permitteringer av ansatte. Dette gjelder spesielt for Apotek 1 Gruppen, sier Hope.

Fornøyd med samarbeid i Vitusapotek

Anita Sveum Nilsen er hovedtillitsvalgt for flere hundre apotek teknikere i Vitusapotek. Hun er godt fornøyd med samarbeid og kommunikasjon med selskapet i forbindelse med koronarelaterte permisjoner.

– Det har vært ryddige prosesser i forbindelse med permitteringene vi har hatt, sier hun og legger til at det ikke har vært snakk om annet enn 14dagers varsel.

Sveum Nilsen hatt flere ukentlige møter med representanter for selskapet, og hun mener at alle permitteringene har vært

reelle. Selv om hun er godt fornøyd med det arbeidet hun selv som tillitsvalgt har vært involvert i, sier hun at hun ikke kan snakke for alle ansatte.

– Når det gjelder det jeg har vært involvert i, har ting fungert godt. Det kan likevel være at det er noen som føler at de ikke har fått nok informasjon fra arbeidsgiver underveis, sier hun.

Unntakstilstand over

Permitteringene bunner ifølge Sveum Nilsen i at kjøpesentre med apotek har redusert åpningstidene, at apotek ved trafikkknutepunkter som T-bane, buss eller tog har mistet kunder fordi folk har holdt seg unna kollektivtransport, og at sentrale byområder rundt om i landet, som jo ofte har flere apotek, har vært tomme for folk i mange uker.

Selv om prosessen internt i Vitus har vært ryddig, gleder hun seg over alle meldingene hun nå får om at de som har vært permittert, er på vei tilbake til jobb.

– Pandemien har vært en unntakstilstand for alle. Nå håper vi sterkt at den positive trenden vi ser nå, fortsetter.

Sveum Nilsen ser dessuten ingen tegn til at permitteringene i Vitus forlenges i retning av noen form for permanent nedbemanning. ■

Hanne ble på sin post

Da koronapandemien brøt ut i mars, ble det ekstra viktig for intensivavdelingen på Rikshospitalet å ha tilgang på stabile og erfarne ressurspersoner. Derfor ville de ha apotektekniker Hanne Leegaard til å håndtere medisinelageret.

Av: Kristin Rosmo

Hanne Leegaard har jobbet på sykehusapoteket i hele 34 år og har oppnådd god oversikt. Samtidig vedgår den erfarne apotekteknikeren at koronapandemien har satt henne i en arbeidssituasjon hun aldri hadde forestilt seg. – Da jeg første gang kom inn på avdelingen for de alvorligst syke blant koronapasientene, følte jeg nærmest at det var atomkrig. De kjente fjesene hos legene og sykepleierne var fullt tildekket og med masker som ligner gassmasker. De var plutselig ikke til å kjenne igjen. Etter hvert kjente jeg igjen både blikk og stemme, og de fikk navnelapper på seg. Nå har jeg vent meg til alt dette, forteller hun.

Nye arbeidsmetoder

Leegaard jobber i avdeling for sykehus-

leveranser ved Sykehusapotekene Oslo. Til sammen jobber 29 apotekteknikere og 17 farmasøyter ved avdelingen. Arbeidstiden deler hun som regel likt mellom avdelingene ved Ullevål sykehus og Rikshospitalet.

Leegaards hverdag de siste 15 årene har gått ut på å være sykehusapotekets forlengede arm på ulike sengeposter. Der sjekker hun medisinelagrene, bestiller og plasserer legemidler.

– Vi har i praksis våre faste poster, og her på Rikshospitalet er jeg mest på intensivavdelingen og barneavdelingen. På Ullevål er jeg mest på medisinsk intensiv og vanlige sengeposter. Som regel er vi innom postene to ganger hver dag, sier hun.

Etter erfaringen med å jobbe inne på avdelingen der de sykeste koronapasientene ligger, er ikke Hanne Leegaard i tvil om at rådene om å holde avstand og vaske hender skal tas på største alvor. Foto: Kristin Rosmo

Da koronakrisen kom til Norge i begynnelsen av mars, organiserte avdelingen nye måter å arbeide på. Blant annet reduserte de antall poster den enkelte har ansvar for. Samtidig ble intensivavdelingen på Rikshospitalet gjort om til en såkalt

Streng sikkerhetsrutiner for å komme inn på kohortavdelingen. Foto: Irja Kjørsvik / Sykehusapotekene Oslo

Medisiner til kohortavdelingen kjøres daglig ut fra apoteket. Før de skal inn på posten, må alt pakkes ut fra ytteremballasjen og legges over i rene poser. Foto: Kristin Rosmo

kohortavdeling for behandling av koronasyke pasienter. Det ble starten på en helt ny hverdag for Leegaard.

– Det er viktig for kohortavdelingen at færrest mulig forskjellige mennesker går ut og inn. Jeg ble veldig glad for å høre at de gjerne ville at jeg skulle være den som håndterer medisinelageret deres, sier hun.

Reduserer smittefaren

Siden mars har Leegaard bare jobbet ved Rikshospitalet, og ikke på Ullevål, for å redusere risikoen for spredning av koronavirus.

– Det har gitt meg en veldig god ro rundt jobben å ikke skulle veksle mellom to sykehus. Jeg savner så klart kollegene på sykehusapoteket på Ullevål sykehus, men det kjennes utrolig godt å bare være på ett sted og konsentrere innsatsen her. Det gir en god følelse å ha god kontroll og oversikt i en så spesiell situasjon, forteller hun.

Det ble mye jobbing i forbindelse med opprettelsen av lageret på kohorten. Det gjorde hun sammen med en klinisk farmasøyt. Medisinerommet inne på kohorten hadde god plass på medisinerommet, men det var også behov for et medisinelager rett utenfor avdelingen.

Stort ansvar

Leegaard føler stort ansvar for at medisinelageret på kohorten til enhver tid inneholder de legemidlene avdelingen trenger. – Jeg har nok etter hvert fått ganske god kompetanse på logistikken når det gjelder legemidler til intensivpostene. Her på kohorten føler jeg at jeg må kunne se hva de trenger før de faktisk trenger det, og jeg er der inne tre ganger daglig. Jeg har god kontakt med ledelsen ved avdelingen og følger godt med på forbruket av de ulike legemidlene fra dag til dag.

De mest vanlige legemidlene på kohorten er anestetika, analgetika, antikoagulantia, antibiotika, antimykotika, muskelrelakserende, diuretika, sedativa og hypnotika. – De skal ikke gå tom for noe. Jeg føler det som en katastrofe hvis det skjer – det er jobben min å passe på dette. Heldigvis er det ikke så ofte det hender, men det kan for eksempel skje i helgene. Da må de låne

Munnbindet må sitte slik det skal. Foto: Irja Kjærvi / Sykehusapotekene Oslo

fra andre poster eller kontakte vaktfarmasøyten, sier apotekteknikeren.

Gode rutiner

Leegaard har ikke direkte pasientkontakt, bortsett fra tilfeldige ordvekslinger med pasienter i korridorene. Med full utrustning av beskyttelsesutstyr hver gang hun går inn i kohortavdelingen, og med gode rutiner for på- og avkledding av utstyret føler hun seg trygg med tanke på smittefaren.

– Før jeg går inn på kohorten, blir jeg rett og slett tapet igjen, så der er jeg ikke redd for koronavirus. Det er nok mye større risiko for smitte på bussen og trikken jeg tar til og fra jobben, påpeker hun.

Leegaard mener koronapandemien har bidratt til at hun er blitt enda mer stolt over arbeidsplassen sin.

– Jeg jobber på en helt fantastisk arbeidsplass. Å se hvilken jobb sykepleierne gjør for de sykeste av de syke, gjør sterkt inntrykk. De står i en arbeidssituasjon som er ekstremt krevende. I tillegg må de i time etter time utføre jobben med alt beskyttelsesutstyret på, noe som er fryktelig varmt. Det kjenner jeg også, men jeg kan tross alt forlate avdelingen mellom oppgavene jeg gjør inne på medisinerommet. Jeg er stolt og ydmyk over å få jobbe sammen med disse flotte menneskene, avrunder Leegaard før hun legger av gårde mot sin andre runde inn på kohorten denne dagen. ■

Den usynlige frykten

Av: Christell Gravdal

Ørsmå, usynlig i kuleformet kappe
Ser ut som en krone og er skremmende kjappe
Krone med tagger så hissig og rød
Verten, vår celle, dens levebrød.
Symptomer i kroppen blir strie og tunge
Mest alvorlig når den angriper lunge.

Året vi alle ble litt hypokonder
Var for symptomer og hvordan vi ånder.
Allergi? Forkjølet? Hva er smitten?
Ligner dette på covid-19?

Jeg trekker pusten, lar pennen gli
Kjenner hva oksygen for min eksistens har å si!

Pennen vrir seg, gir blekkgjennomslag
Hva gjorde vi i går? Får det konsekvenser i dag?
Ble tiltak og forebygging satt i gang i tide?
Hvor mange i vårt land skal nå måtte lide?

I horisonten spørsmål, jeg hører ikke svaret.
Hva vil dette bety? Hvor lenge vil det vare?
Hvilke konsekvenser når grensene stenger?
Vil vi få medisin og råvarer vi trenger?

Pandemien som rundt om i verden stormer
En frykt og redsel i oss alle former!
Et rop med bønn: «vern om våre kjære»!
Isolert i hjemmet, vil de trygge være?

Corona, et navn vi forbandt med glede
En øl som ble servert når vi sosialt var til stede
Snudd til en frykt med pigger på
Et virus vi verken kan se eller forstå

Land stenges med tiltak og restriksjoner
Bedrifter går tapt, det er tap i millioner.
Næringen sliter, triste konkurser.
Det tæres kraftig på personlige ressurser.

Kanskje er det slik at du selv har blitt «naver»?
Én iblant mange som økonomisk kaver?
Vi må forholde oss til bestemmelser og hjemmekarantene
Permitteringer og smittevern, holde hender blanke og rene.

I nyhetens skue, Italias fall
Med tårer bekreftes dødens tall
Underårsak er «bakterier strie»
Et fokus vi i etterkant oppmerksomt må vie!

Dersom bakterier mot antibiotika blir resistente
Så er dødstallene nå bare en forsmak på hva vi kan forvente.

Det hamstres ikke bare dorull og vin
I apoteket har vi også en menneske-stream.
I panikk, vil ha ut alt som forskrevet
Vi holder igjen, selv om du krevet.
Pålagt vi følger opp restriksjoner
Alle skal få! Rettferdige porsjoner.

Vi gleder oss nå til alt blir normalt
Til viruset dør og farer er kvalt.
I mellomtiden skal vi i usikre stunder
Hjelpe og berolige alle våre kunder
Takk til våre kunder for forståelsesånd
Til dere, som vi gjennom service har knyttet fortrolighetsbånd.

Én meters avstand, den trygge rammen
Nå handler det i kjærlighet om å kjempe sammen
Håndvask, forsiktighet og god hygiene.
Gevinst: «vi friskt et Norge kan forene».

En god klem i luften blir sendt fra skribenten
Hilsen den optimistiske og håpefulle jenten!

TENKT AT DU VIL HJELPE?

BARE SYND DET
IKKE ER TANKEN
SOM TELLER

Foto: Jason van Bruggen. Takk til våre samarbeidspartnere som gjør denne kampanjen mulig.

Bezawit (9) bor i slummen i Etiopia. Hennes høyeste ønske er å gå på skole, men for at familien skal klare seg, er hun nødt til å arbeide store deler av dagen. Uten utdanning har Bezawit små sjanser til å komme seg ut av fattigdommen.

Det er ikke lett å forstå hvordan hun har det. Men du har kanskje tenkt på hvordan hun burde hatt det? Tenkt at du vil hjelpe?

Blir du Plan-fadder i dag, gir du barn som Bezawit en bedre framtid.

Send SMS FADDER til 03123 www.plan-norge.no

Plan

For og med barn

Apotekteknikk i arv

Heidi Lillås Langlo har hatt både mor, tante, sønn og datter som arbeidskolleger ved Apotek 1 Volda. Apoteket har alltid vært hennes arena.

Av: Kristin Rosmo

Apotektekniker Heidi Lillås Langlo er andre generasjon i familien Lillås ved apoteket i Volda.

– Både min mor og hennes søster har vært apotekteknikere her, og vi har jobbet sammen i mange år. Min datter jobber her annenhver lørdag, i ferier og som tilkallingsvikar. Sønnen min har også vært innom og jobbet litt her. I perioder har vi vært tre generasjoner Lillås samtidig på jobb, forteller hun.

Både mor og tante er imidlertid blitt pensjonister. Familien har sterke røtter i Volda, der Lillås Langlo vokste opp. Nå bor hun sammen med mann, barn, hund og katt i Hjartåbygda, ni kilometer øst for Volda. Der er det så landlig at enkelte i familien har snakket fram på om hønsedrift.

– Det er ikke heilt min arena, røper Voldingen.

Apoteket er derimot så definitivt Lillås Langlos arena. Karrieren ved apoteket i Volda startet allerede under arbeidsuken i 8. klasse midt på nittitallet.

– Jeg stortrivdes med apotekarbeid fra første stund. Etter mange år som ufaglært valgte jeg å ta apotekteknikereksamen for å få autorisasjonen på plass, sier hun.

Den erfarne apotekteknikeren har vært med på store endringer i bransjen.

– Utviklingen innen salg av handelsvarer har vært den største endringen med tanke på arbeidshverdagen min. Nå har jeg rollen som salgsteamleder og går alltid med «kundebrillene» på, sier Lillås Langlo.

Apotek 1 Volda er arbeidsplass for seks apotekteknikere og fire farmasøyter. De har et filialapotek i Vanylven, to medisinsutvalg, multidosekunder, institusjoner, hjemmesykepleie og litt skipsmedisin. Og nesten alle ansatte er vaksinatorer, også Lillås Langlo.

– Det er en meningsfylt arbeidsoppgave. For eksempel kom det for en tid tilbake en som hadde sprøyteskrekk, og hun pleide å besvime når hun

fikk vaksine på legekontoet. Men her på apoteket gikk det veldig fint med henne. Kanskje er det betryggende at vi ikke går med hvite frakker? Vi legger ellers vekt på kommunikasjon og å være trygge og rolige når vi setter vaksiner, påpeker hun.

Lillås Langlo håper og tror at apotekteknikere gradvis får mer ansvar og nye arbeidsoppgaver etterhvert som også farmasøytenes ansvarsområder endrer seg.

– Nye arbeidsoppgaver krever at vi som yrkesgruppe holder oss faglig oppdatert, slik at vi kan være trygge i

kundemøtene. Det legger vi heldigvis stor vekt på her hos oss, erklærer hun. ■

Apotektekniker Heidi Lillås Langlo startet apotekkarrieren allerede under arbeidsuken i 8. klasse midt på nittitallet.
Foto: Kristin Rosmo

Heidi Lillås Langlo

Alder: 41

Bosted: Hjartåbygda i Volda kommune

Familie: Gift med Alf Ivar, har barna Henrik (22), Sara (17) og Jonas (14). Hund og katt.

Interesser: Turer ved fjord og fjell på Sunnmøre. Venner, familie og hund. Reiser.

Utdanning: Apotektekniker, tok eksamen som privatist via OPK-Instituttet i 2012.

Arbidssted: Apotek 1 Volda.

Arbidsoppgaver: Salgsteamleder, vaksinator.

Fagorganisert: Ja. Er også tillitsvalgt.

Parat Ung ser fram til å igjen kunne samles og setter snart i gang med aktiviteter igjen. Foto: Morten Seglem

Parat Ungs planer for 2020

Våren ble ikke som planlagt for noen av oss, og Parat Ungs planer er intet unntak. Det har vært en surrealistisk tid, men vi unge i arbeidslivet trenger et nettverk mer enn noensinne og setter snart i gang med aktiviteter igjen.

i i Parat Ung ser positivt framover og gleder oss til å treffe dere alle igjen på aktiviteter videre gjennom året.

Ung-samling i oktober

I disse dager planlegges årets Ung-samling for fullt. Turen går denne gangen til vakre Bodø fra torsdag 15. til lørdag 17. oktober, så hold av datoen og meld deg på så fort invitasjonene sendes ut. Vi planlegger gode foredrag, spennende aktiviteter og lærerike dager sammen. På siste dagen holdes Ungs årsmøte med suppleringsvalg til styret. Ta gjerne kontakt med vår valgkomité om du har tips til kandidater for styret.

Vi satser på unge tillitsvalgte

31. juli–2. august arrangeres tillitsvalgtsamling på Sundvollen Hotel. Målgruppen for samlingen er unge som er tillitsvalgte eller ønsker å ta på seg tillitsverv. Samlingen har

som mål å etablere et nettverk blant unge tillitsvalgte i Parat og skal være en arena hvor vi kan komme sammen for å gjøre hverandre bedre og utveksle erfaringer.

Gjennom programmet vil det være gjennomgang av verktøy som er tilgjengelig for tillitsvalgte, innføring i rollen som tillitsvalgt og presentasjon av sentrale kontaktpersoner i administrasjonen. Det er også satt av rikelig med tid for sosiale arrangement og en egen del for hvordan vi bygger klubber og ikke minst jobber for og med vekst.

Aktiviteter i regionene

Vi gleder oss til å sette i gang igjen med regionaktiviteter, og våre engasjerte regionteam starter høsten med en kickoff-samling 14.–16. august. Her skal teamene dele erfaringer, bli bedre kjent med organisasjonen og bli tryggere i verving, i tillegg til å plan-

legge regionaktiviteter framover. Ønsker du å være med på å arrangere aktiviteter og treff i din region, eller har du gode ideer til hva vi kan finne på? Ta kontakt med Robin Malm på robin.malm@live.se.

Digitale innspillmøter

Det er viktig for oss å vite hva våre medlemmer mener og interesserer seg for, og hvilke utfordringer de har. På denne måten kan vi bidra til å endre arbeidslivet og Parat til å bli enda bedre! Vi holdt våre første digitale innspillmøter 2. april og 20. mai, der det kom inn flere gode innspill som vi tok videre til ledelsen i Parat. Dette vil vi gjerne fortsette med og har bestemt oss for å holde slike møter hver tredje måned framover. Alle Ung-medlemmer er hjertelig velkommen til å delta eller sende inn sine innspill til oss.

Koronakrisen er ikke over på en stund, så alle aktivitetstilbud vi planlegger, er med forbehold om at vi kan overholde Folkehelseinstituttets gjeldende anbefalinger for smittevern. Hold deg gjerne oppdatert ved å følge siden vår på Facebook: facebook.com/YSParatUng ■

Undersøkelser viser at flere sliter med å skille arbeidstid fra fritid på hjemmekontor, og mange som bor alene, føler seg isolert.

Hjemmekontorets gråsone

Arbeid fra hjemmekontor ventes å øke i omfang etter overstått koronakrise. Ansatte fryktes å bli skviset i en gråsone mellom arbeidstid og fritid, men eksperter på området har forslag til løsninger.

Av: Hasse Farstad

Forskere mener at gode kunnskapsarbeidere er så etterspurte at de vil skifte jobb raskt dersom de føler seg utnyttet eller lite verdsatt.

Sjefsforsker i Sintef, Nils Brede Moe, mener også at fagforbund, politikere og arbeidsgivere må bidra til å verne ansatte mot å bevege seg inn i gråsonen mellom arbeidstid og fritid.

– De som nå henter inn erfaringer, planlegger og forbereder seg på framtidens

løsninger, er dem som kommer ut av dette som vinnere. De som kun forholder seg til løsning av dagens problemer, og som bare vil ut av disse fortest mulig, vil det gå verre med, sier Moe.

Moe har lenge arbeidet med å studere team som jobber smart hos bedrifter som Spotify, Ericsson, DNV GL, i tillegg til flere banker, konsulentbedrifter og offentlige virksomheter.

Ledelse på norsk

Parat-leder Unn Kristin Olsen venter at bruk av hjemmekontor vil øke etter koronapandemien. Organisasjonens hovedstyremøte i midten av mai hadde temaet på sin dagsorden. Økt utbredelse kommer blant annet av at mange arbeidsgivere har haste-investert i teknikk og løsninger og verktøy som gjør at deres ansatte kan jobbe effektivt også hjemmefra.

Når Parat ser framover, er det ifølge Olsen noen spørsmål som står sentralt. Hvordan sikrer man ansatte som jobber hjemme og hver for seg? Gjelder forsikringene til arbeidsgiver like godt? Hvordan oppdager man ensomhet og kollegial isolasjon eller utstøtelse, når man ikke er mange fysisk sammen? Vil hjemmekontor gjøre at det oppstår et aldersmessig klasseskille, mellom de yngre som problemfritt agerer i dette miljøet, og alle andre?

– Sakskomplekset passer som hånd i hanske med hva vi i Parat har som vår flaggsak i 2020, nemlig «Ledelse på norsk». Det vil bli interessant å se om den norske ledelsesfilosofien, altså den norske måten å lede

på, med høy grad av selvstendighet, involvering og godt partssamarbeid, også fungerer optimalt når mange av de ansatte sitter én og én på hjemmekontor, sier Olsen.

Sintef-forsker Moe opplyser at store selskaper i USA i dag adopterer det norske systemet med høy grad av autonomi hos team og ansatte.

– De som nå henter inn erfaringer, planlegger og forbereder seg på framtidens løsninger, er dem som kommer ut av dette som vinnere, sier sjef forsker Nils Brede Moe i Sintef. Foto: Privat

– En fordel noen selskaper ser, er at hvis de ansatte kan jobbe fra hvor som helst, kan selskapet også få større tilgang på god arbeidskraft, fordi de kan hente den fra andre byer, sier han.

Må finne balansen

Olsen viser til at undersøkelser lenge har vist at hjemmekontor og store frihetsrammer kan føre til mindre fritid og mindre familietid, fordi den ansatte blir så engasjert i å forme og ha innflytelse på det jobbrelaterte.

– Jeg tror at økt bruk av hjemmekontor vil kunne innebære mer oppstykket fritid, men samtidig gir det mulighet til å tilpasse jobb-behov og private behov på en bedre måte, sier Parat-lederen.

Sintef-forsker Moe tror ikke at arbeidsgivere etter krisen vil utnytte den økte utbredelsen av hjemmekontor til å oppnå lengre arbeidstid for ansatte, og til løsning av arbeidsoppgaver på tidspunkter utenom normal arbeidstid.

– Kunnskapsarbeidere i Norge har hatt muligheter for slik jobbing lenge. Via mobil, PC, Mac og så videre er man tilgjengelig hele tiden. Fra arbeidsgivere flest er det neppe forventet at man skal være nettopp det. Det er imidlertid lett å bli fanget. Mange har utfordringer de ønsker å løse, og jobber hele tiden. Her må arbeidsgivere bli flinkere til å hjelpe de ansatte med å finne en balanse mellom fritid og arbeid, sier Moe.

Han leder en studie av arbeidstakers tilgjengelighet i et stort, multinasjonalt selskap, og hvordan koronakrisen påvirker tilgjengeligheten. Resultatet er ikke publisert, men foreløpig viser det seg at folk begynner noen minutter tidligere på jobb, og at de har kortere lunsjpauser. Mange jobber på kvelden, spesielt de som har barn hjemme.

Tre av fire på hjemmekontor

Noen sliter nå med å skille arbeidstid fra fritid fordi det flyter i hverandre, og mange som bor alene, føler seg isolert. De fleste sier at de nå er mer effektive fordi de får mindre avbrudd og kan styre dagen mer selv, viser undersøkelser.

– Vurderinger rundt hjemmekontor passer som hånd i hanske med hva vi i Parat har som vår flaggsak i 2020, nemlig «Ledelse på norsk», sier organisasjonens leder Unn-Kristin Olsen. Foto: Vetle Daler

– I bransjer som IKT, bank og finans, shipping, olje og i offentlig forvaltning er det et stort antall kunnskapsarbeidere som håndterer krevende oppgaver i team eller enkeltvis. Dersom arbeidstakerne ikke er fornøyde, skifter de fort jobb, sier Sintef-forskeren.

Norsk koronamonitor fra Opinion stilte nordmenn spørsmål om temaet hjemmekontor. Intervjuer av seks tusen personer viser at seks av ti startet arbeidsuken etter påske med hjemmekontor. I Oslo var det ifølge seniorrådgiver i Opinion, Ola Gaute Aas Askheim, hele tre av fire.

– Det er grunn til å tro at tjenesteytende sektor, utdanningssektor og kontorbaserte arbeidsplasser i større grad velger hjemmekontorløsning, og at disse igjen preges av ansatte med høyere utdanning, sier Aas Askheim.

Kun én av fem mener at de jobber bedre hjemmefra enn på kontoret, viser en spørreundersøkelse Kantar gjennomførte på oppdrag fra Telenor etter de fire første ukene med koronatiltak. Undersøkelsen viser også at de fleste av de ett tusen spurte sier de har fått mer digital kompetanse og er blitt tryggere på arbeidsverktøy som digitale møterom.

Flere vil jobbe i team

Sintef-forsker Moe venter at bruk av hjemmekontor-løsninger blir mer utbredt i Norge etter koronakrisen.

– Ja, det vil komme. Mange ser at dette i mange sammenhenger fungerer utmerket, og flere bedrifter vil nok la de ansatte få flere hjemmedager enn de tidligere ga. En slik utvikling vil kreve mer engasjement fra arbeidsgiverne og forbedringer i jobbsituasjonen, ikke minst innen ergonomi. Risikoen for økte nakke- og ryggproblemer må unngås, framholder forskeren.

Moe er ekspert på teamarbeid i et digitalisert næringsliv. Han tror at erfaringene med hjemmekontor under krisen vil bidra til å styrke utbredelsen av arbeid i team.

– Vi stilles overfor stadig mer komplekse problemstillinger. Oppgaver trenger å løses i samarbeid med andre, og framfor alt i samarbeid med folk med andre perspektiver enn en selv. Vi vil også få en utvikling i retning av temporære team, som settes sammen for bestemte oppgaver og så løses opp igjen. Vi får en form for demokratisering i arbeidslivet, hvor alle er «like nær jobben», uavhengig av hvor de befinner seg mens prosjekter pågår, påpeker han.

Forskningsleder Kristin Alsos i Fafo tror at en mulig økt bruk av hjemmekontor i de fleste virksomheter hovedsakelig vil være initiert av arbeidstakerne, fordi motivasjonen gjerne vil være knyttet til reisevei, omsorgsforpliktelser og så videre.

– Det er sikkert en del virksomheter som ikke har hatt løsninger for å jobbe fra hjemmekontor tidligere, men som de siste ukene har fått for eksempel VPN-løsning eller tatt i bruk skytjenester som Microsoft Teams. I slike virksomheter kan det tenkes at hjemmekontor i større grad også kan bli brukt framover, sier Alsos.

Tariffrevisjon til høsten

Selv om årsaksvirkningene er uklare, tyder enkelte internasjonale studier på at stedsfleksibilitet i form av hjemmekontor i sum har gunstige virkninger. Det gir økt følelse av selvstyre, og ansatte som benytter seg av ordningen, får bedre skussmål av ledelsen. Samtidig vil omfattende bruk kunne ha negative virkninger ved at man visker ut skillet mellom fritid og arbeidstid. Dette framgår av Fafo-rapporten «Fleksibel arbeidstid», som Kristin Alsos for snaue to år siden publiserte sammen med tre andre forskere.

For om lag halvparten av personer med fleksibel arbeidstid er ikke kontrollregimet strengt: Om lag halvparten av dem som har fleksitid, har timebank eller lignende, og andelen som registrerer oppmøte, er lavere. Det er også mange som ikke registrerer tid på hjemmekontoret.

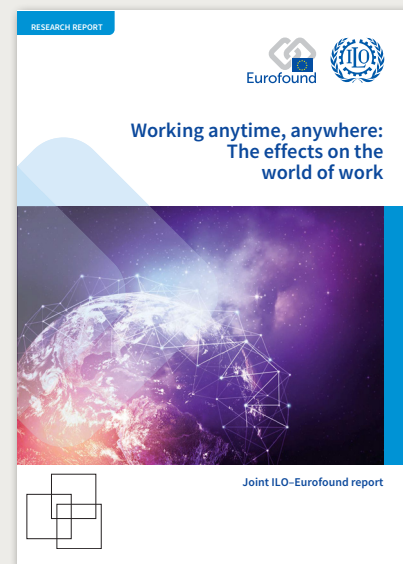
– *Må arbeidsmiljøloven og tariffavtaler tilpasses nye utfordringer forbundet med økt utbredelse av hjemmekontor?*

– Det kan være slike behov. Hjemmekontor er sjelden regulert i tariffavtalene, med unntak av at dette kan være en form for tilrettelegging for eldre arbeidstakere. Dog er det noen unntak i flere av tariffavtalene med Virke. Det er uansett viktig at arbeidstaker avklarer og avtaler bruken av hjemmekontor med sin leder. Vi har også med oss behovet for å tilpasse nye arbeidsformer og steder i arbeidet inn mot tariffrevisjonen til høsten, sier Parat-leder Unn-Kristin Olsen. ■

Hjemmekontor – hva må gjøres?

I 2019 publiserte EU-stiftelsen Eurofound studien «Working anytime, anywhere: The effects on the world of work». Denne studien viser blant annet at det ikke har negative følger for ansattes følelse av lagarbeid at man ikke hele tiden arbeider på den fysiske arbeidsplassen. Studien peker på mange viktige tiltak for å unngå negative følger av økt arbeid fra hjemmekontor.

- Deler av dagens arbeidsmiljølovgivning må revurderes, gitt den betydelige effekten fleksible ordninger har på arbeidsforholdene. For eksempel ved å inkludere «sporadisk digitalt fjernarbeid» når man vurderer slikt arbeid innenfor eksisterende rammeavtaler om fleksibel arbeidstid og -sted.
- Folk på hjemmekontor er tilbøyelige til i større grad å overtre eksisterende grenser for arbeidstidens varighet og bestemmelser om et minimum av hviletid. Derfor er det behov for tiltak for effektiv implementering av bestemmelser om arbeidstid og om helse og sikkerhet. Dette kan for eksempel skje ved å innarbeide i lovgivningen en spesiell vekt på psykososial risiko, loggføring av arbeidstid, og ved at det etableres nye rammer for ansvar som kan bidra til å takle enkelte negative følger av høy grad av autonomi for den ansatte.
- Enkelte av de negative følgene for den ansattes helbred eller for balansen mellom arbeid og livet utenfor, vil ha sammenheng med elementer i organiseringen av fjernarbeidet. Derfor kan forbedringer i organiseringen av arbeidet på selskapsnivå lede til økt jobbkvalitet for ansatte med hjemmekontor eller andre former for digitalt fjernarbeid.
- Intensive former for digitalt fjernarbeid, for eksempel høymobilitetsarbeid eller arbeid kun fra hjemmekontor, bør unngås. I stedet bør sporadiske former for slikt arbeid fremmes, slik at det fortsatt finnes kontakt ansikt-til-ansikt på arbeidsplassen.
- De generelt gode arbeidsforholdene i digitalt fjernarbeid bør ikke føre til at styrende myndigheter glemmer at rundt 1/4 av disse arbeiderne opplever negative forhold med tanke på trening, jobbsikkerhet og lønn. Derfor bør forskning og utvikling også ta i betraktning de arbeiderne som har de verste ansettelsesforholdene innenfor hjemmekontor og andre former for digitalt fjernarbeid.

Eurofonds rapport fra studien «Working anytime, anywhere: The effects on the world of work». Skjermdump: Eurofond

(Kilde: Eurofound-studien «Working anytime, anywhere: The effects on the world of work»)

Mens flere av kollegene ved Lillestrøm politistasjon har hatt hjemmekontor, er Monica Finholt og Jannicke Pisani fornøyd med å få gå på jobb under koronatiden. Foto: Gorm K. Gaare

Forbereder seg på skippertak

Når hverdagen kommer tilbake etter koronakrisen, venter en kraftig voksende kø av søknader om dobbelt statsborgerskap. To av de politiansatte som forbereder seg på et skippertak, treffer vi ved Lillestrøm politistasjon.

Av: Magne S. Otterdal

Vi møter Jannicke Pisani og Monica Finholt utenfor Lillestrøm politistasjon en tidlig fredag morgen i midten av mai. De er kolleger ved politistasjonens utlendingsseksjon.

De låser seg inn via den skjermede gårdsplassen på politistasjonen. Bak den store porten, skjermet for innsyn, står politiets utrykningskjøretøy på rekke og rad. Også noen uniformerte politifolk gjør seg klar til arbeidsdagen og hilser på de to kollegene som denne dagen har fått besøk av et reportasjeteam på arbeidsplassen.

For kollegene gjelder det hele tiden å huske på avstandsregelen, da det er fortsatt strenge koronatider. Under koronakrisen har tre til fire av kollegene hatt hjemmekontor, men Finholt og Pisani har møtt på kontoret hele veien. På spørsmål om de også kunne tenke seg å jobbe hjemme, svarer Finholt:

– Nei, jeg trives med å komme hit, så jeg foretrekker det!

Spennende arbeidsplass

Jannicke Pisani er fra Oslo og har jobbet 34 år i politietaten, de siste årene i utlendingsseksjonen med oppgaver som statsborgerskapssøknader, EØS-registreringer, reisedokument, telefonvakt, rådgivning og informasjon.

– Vi gjør veldig mye forskjellig her, vi som jobber på utlendingsseksjonen. Det er ikke statisk i det hele tatt, sier Pisani som jobber i trosspann med Finholt.

Pisani valgte karriere i politiet fordi hun rett og slett syntes det var et spennende yrke. Hun startet på Økern politistasjon sammen med tre andre politikvinner og 150 menn.

– Det var veldig utfordrende og interessant. Jeg fikk jobbe ute, blant annet med utlendinger, sier hun.

Pisani var gravid med sitt første barn da hun gikk rundt i sivil og ringte på hos folk for eksempelvis å forkynne dom. Jobben som politi i Groruddalen på slutten av 1980-årene innebar å registrere utlendingene i distriktet og hvor de jobbet. Å følge med på mer belastede innvandrermiljøer som de beryktede A- og B-gjengene var også blant oppgavene Pisani var involvert i. – Det var en kjempeinteressant tid. Vi drev noe etterretningsvirksomhet. Det var første gang jeg var borti utlendingsbiten, forteller hun.

Variert arbeid

Pisani har siden den tid hatt en variert og innholdsrik karriere i politiet, på informasjonssentralen ved Stovner politistasjon, forværelsearbeid og en periode

Kollegene Monica Finholt og Jannicke Pisani holder den forskriftsmessige avstandsmeteren når de er på kontoret. Foto: Gorm K. Gaare

ved lensmannskontor. De siste ti årene har hun jobbet fast ved utlendingsseksjonen i Lillestrøm.

Arbeidsdagen starter med å fordele arbeidsoppgavene mellom kollegene.

– I dag har jeg telefonvakt, vi har åpent fra 8:30 til 14:30 nå i koronatider. Vi sitter i ett og rådgir og hjelper publikum, sier Pisani.

En annen oppgave er å sitte i informasjons-sentral. Det er EØS-registreringer, familie-gjenforeningssaker for tredjelandsborgere og søknader om permanent statsborgerskap. – Vi sitter sjelden mer enn en dag i uken med saksbehandling, sier Pisani.

Angrer ikke

Kollega Monica Marie Finholt har jobbet sammen med Pisani på Lillestrøm siden 2018, etter å ha jobbet på Lørenskog lensmannskontor siden 1996. Det startet på sentralbordet, hvor hun var i tre år før hun ble ansatt på straffesakskontoret der hun jobbet med forkynnelser. Etter hvert ble det mer jobbing med utlendingssaker.

– Jeg jobbet med utlendingssaker fra 1999 til 2015. På Lørenskog drev vi mye med bostedskontroller og referanseintervjuer.

Når behandlingen av statsborgersøknader gjenopptas, venter et skikkelig skiptak for Jannicke Pisani og Monica Finholt for å ta unna den lange køen av søkere. Foto: Gorm K. Gaare

Alle som kommer til Norge skal på intervjue, så vi får sjekket realitetene, forteller hun.

Finholt sier det var en helt annen måte å jobbe på ved lensmannskontoret sammenlignet med politistasjonen på Lillestrøm.

Tidligere jobbet hun nemlig alene. Jobben i politiet fikk hun etter å ha vært ansatt i NRK for 25 år siden. Jobben ble formidlet gjennom NAV.

– Jeg var jobbsøker etter nedtrapping i NRK. Det var NAV som sa jeg måtte søke på stillingen ved Lørenskog lensmanns-

kontor. Det var ikke noe jeg hadde lyst til i det hele tatt, men jeg har ikke angret et sekund, sier Finholt.

Hun opplever arbeidsplassen som veldig variert. Den ene dagen er det telefonvakt, den neste er det booking, og deretter kan det være intervjuer som er arbeidsopp-gaven. Arbeidslisten settes opp på måneds-basis, men tilpasses stort sett med daglige endringer.

Statsborgerbølge

De to kollegene er tilfreds med hvordan arbeidsgiver har håndtert utfordringene knyttet til korona og smittevernreglene. – Jeg synes de har vært veldig flinke til å håndtere situasjonen, sier Finholt.

Det som har vært spesielt utfordrende, har vært å betjene telefonen, når publikums-mottaket har vært helt stengt.

– Folk har vært redd for å bli kastet ut av landet når oppholdskortet eller tillatelsene går ut. Vi har hatt mye mer trøkk på tele-fonen enn vanlig, forteller de to kollegene.

Rett før koronakrisen ble politiet landet over truffet av en stor bølge søknader om dobbelt statsborgerskap. Bare til Romerike politistasjon kom det et tusentall søknader fra Utlendingsdirektoratet 11. februar åpnet adgangen til å søke, til behandlingen i mars ble stanset inntil videre på grunn av covid-19.

Lagt på vent

Statistisk sentralbyrå har anslått at det vil komme over 60 000 søknader som følge av den nye ordningen. Dette kommer på toppen av de 20 000 søknadene politiet normalt behandler hvert år.

– Det ligger 1146 søknader i vår kurv, og det er bare på Lillestrøm, og det er søk-nader som ikke er tatt inn engang. Alt er lagt på vent, så det er ingen som får norsk statsborgerskap nå, sier Finholt.

Nå er det kun de sakene med personer som ikke har oppholdstillatelse som blir fulgt opp. Når arbeidet ved politidistriktet kommer over i normalt gjenge, venter statsborgerskapssøknadene som den store bølgen.

– Det kommer til å eksplodere når koronasituasjonen er over, sier Finholt.

I Øst politidistrikt er det til sammen rundt 2500 søknader som ligger på vent. Søkerne må møte på politistasjonen før behandlingen kan starte.

– Det er et enormt trøkk, og det er mange som vil søke. Det kommer vi til å kjenne på når vi åpner opp igjen for fullt, men når det skjer, vet vi ikke, sier Finholt.

Fleksitid eneste alternativ

Før den nye søknadsbølgen pleide det lille teamet i Lillestrøm å saksbehandle 300 statsborgerskapssøknader i løpet av et par måneder. Det er ikke tilført ekstra ressurser for å ta unna den store pågangen som venter, og foreløpig er muligheten til fleksitid eneste alternativ for å møte den ekstra arbeidsbyrden.

De to får allerede pågang på telefonen fra søkere som er frustrert over at statsborgerskapsbehandlingen ble stanset som følge av korona. Nå kan det bli veldig lange ventetider for behandling.

– Vi får ikke håpe det blir så lenge, men det blir i hvert fall en god stund, sier Pisani.

Hun og kollegaen er uansett klar til å ta fatt på den store bunken og levere så godt det lar seg gjøre.

– Når vi forklarer at det er utsatt på grunn av koronatiden, synes jeg mange av publikum faktisk er høflige og forståelsesfulle. Men de er jo frustrerte, for de trodde det skulle gå mye fortere, sier Pisani.

Ikke bare asylsøkere

Pisani forteller at de fleste blir overrasket når de hører at det ikke bare er asylsøkere som søker statsborgerskap.

– Folk flest der ute tror det er bare asyl-søkere som kommer til Norge. Men det er jo alt mulig, og det er blant annet utrolig mange EØS-borgere som kommer inn, sier Pisani.

Hun forteller at mens det tidligere kom mange EØS-borgere fra Polen, kommer det nå flere fra andre EØS-land fordi det går bedre økonomisk i Polen. Eksempelvis har borgere fra andre land overtatt for

polakkene som sesongarbeidere i norske jordbæråkre.

– *Hva krever det av dere med tanke på innsikt i de ulike kulturene?*

– Vi foretar også intervjuer med folk, som kan handle for eksempel om å finne ut av om noen kommer til Norge i forbindelse med tvangsekteskap. Du må ha menneske-lighet og tålmodighet med språkproblemer, sier Pisani.

I tillegg er det viktig med innsikt i de ulike kulturenes kvinnesyn og hvilke utfordringer det skaper. Når et par kommer til intervju, er det mange menn som ikke tillater kvinnen å snakke eller svare på spørsmål fra politiet.

– Vi må skjønne den problematikken i mange samfunn, understreker de to kollegene.

Godt arbeidsmiljø

Pisani og Finholt forteller om et godt arbeidsmiljø på Romerike politistasjon.

– Vi har det bra, og vi er veldig avhengig av hverandre. Det er nye ting og endringer hele tiden, og vi spør hverandre om råd og hjelp, sier de.

Pisani har ett år bak seg som hovedtillits-valgt for Parat ved Romerike politidistrikt, etter nesten 34 års fartstid som tillitsvalgt. Først i PF, og siden Parat. Tidligere har hun som tillitsvalgt blant annet jobbet med likestillingsspørsmål i en arbeids-gruppe nedsatt av Justisdepartementet. – Der fikk vi gjennom at kvinner som ble gravide, ikke mistet vakttillegget. Det har vært veldig interessant og vært en god vei inn i systemet, sier hun.

Pisani legger til at det fortsatt er veldig få kvinnelige ledere i politiet.

– Det er fremdeles en veldig lang vei å gå, fortsatt, sier hun.

Finholt på sin side har vært Parat-medlem siden 1999 og er nå tillitsvalgt styremedlem i den lokale Parat-foreningen hvor det er 35 medlemmer.

– Jeg er veldig glad for at jeg fikk sjansen til å jobbe i et politidistrikt, det er veldig spennende, sier hun. ■

Audun Lysbakken, Frank Bakke-Jensen, Liv Signe Navarsete og Anniken Huitfeldt. Foto: Helene Husebø

Forsvarsdebatt hos Parat

I mai arrangerte Parat forsvar og andre arbeidstakerorganisasjoner digital debatt med forsvarsminister Frank Bakke-Jensen, Liv Signe Navarsete, Audun Lysbakken og Anniken Huitfeldt. Temaet var regjeringens forslag til ny langtidsplan for Forsvaret, og om den ivaretar befolkningens sikkerhet.

– Langtidsplanen tar for seg kapasiteten og oppbyggingen på et skalerbart nivå, sa Bakke-Jensen til kritikk fra de andre paneldeltakerne.

Forsikringssak i Arbeidsretten

I juni møttes Parat og NHO i Arbeidsretten. Saken dreide seg om hvorvidt arbeidsgiver er nødt til å oppfylle plikten til å utbetale forsikringer i henhold til tariffavtalen, dersom det ikke er tegnet forsikring i et forsikringsselskap. Det var Parats advokat Sigurd Øyvind Kambestad som førte saken, der Parat mente manglende forsikringsdekning gir arbeidstaker rett til dekning direkte fra arbeidsgiver. Dommen vil komme i slutten av juni.

Parat-advokat Sigurd
Øyvind Kambestad.
Foto: Trygve Bergsland

Ekstra søknadsfrist for stipend

I tider som disse kan det for mange være ekstra aktuelt å tenke på kompetanseheving og videreutdanning. Parat tilbyr utdanningsstipend som et økonomisk tilskudd til medlemmer som tar ansvar for sin egen kompetanseutvikling gjennom etter- og videreutdanning. Vi har nå satt inn ekstra søknadsfrist til utdanningsstipend den 1. august 2020, i tillegg til de ordinære fristene 1. oktober og 1. april. Stipendsøknaden finner du på «min side».

Parat med nettkurs og webinarer

I forbindelse med koronasituasjonen har Parat avlyst alle fysiske kurs og konferanser ut september, men vi har likevel jobbet hardt med å gi et godt digitalt tilbud. Parats advokater og forhandlere har arrangert nettmøter og webinarer om aktuelle temaer for å sørge for at medlemmer er oppdatert og kan stå best mulig rustet gjennom det som for mange er en vanskelig situasjon. Det har blitt utviklet et nettbasert Grunnkurs 1, og vi vil også utvikle nettbaserte utgaver av grunnkurs 2 og 3. Enkelte fordypningskurs og konferanser vil også bli hold som nettbaserte konferanser. Vi håper å kunne holde fysiske kurs og konferanser så snart dette er forsvarlig. Følg med på Parats kurskalender på nett, der vi vil samle alle aktiviteter fremover.

Vikar i forhandlingsavdelingen

Anette Storhaug Sørensen startet i vikariat i Parats forhandlingsavdeling den 1. april. Hun er utdannet jurist og kommer fra en forhandler- og advokatfullmektigstilling i Handel og Kontor (LO). Tidligere har hun jobbet mange år som rådgiver og seniorrådgiver i Arbeids- og sosialdepartementet. Hun har også jobbet som rådgiver i Gatejuristene.

Anette Storhaug Sørensen.
Foto: Trygve Bergsland

Ny vikar i Øst

Elin Solheim Lie startet 11. mars sitt vikariat i region Øst. Hun har høyere utdanning innen historie, tysk og statsvitenskap, og kommer fra en rådgiverstilling i Patentstyret. Solheim Lie har fram til nå vært hovedtillitsvalgt for Parat i Patentstyret og har gjennomført grunnopplæring, i tillegg til en rekke fordypningskurs i Parats grunnopplæring.

Elin Solheim Lie. Foto: Privat

Parats regionutvalg (RU)

■ RU region Nord

(Nordland, Troms og Finnmark)

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor Fredrik Olsen, Troms og Finnmark fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

■ RU region Midt

(Trøndelag, Møre og Romsdal)

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Vigdis Rønningen, NTNU Trondheim

E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no

Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS,

Ungrepresentant

E-post: havard@rotmo.net

■ RU region Øst

(Innlandet, Oslo, Viken)

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant

E-post: Kathrine.fjell@sas.no

■ RU region vest

(Rogaland, Vestland)

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Vestland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Aina Helene Malja, Vestland fylkeskommune, Ungrepresentant

E-post: ainahelene@hotmail.com

■ RU region Sør

(Agder, Vestfold og Telemark)

Leder: Ragnhild Negård - NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård – Universitetet i Sørøst-.Norge

E-post: Nina.Odegard@hvb.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Oslo og Viken

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Guro Løkken Bæro
Advokat*

*Maren Hestenes Merli
Advokat*

*Lars Petter Larsen
Forhandler*

*Odd Jenvin-Steinsvåg,
Spesialrådgiver*

*Tonje Krakeli Sneen,
Forhandler*

*Thore Eithun Helland
Advokat*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Ingen ferie

Jeg jobber på en restaurant. Vi har vært permittert lenge, men noen av oss er nå tilbake på jobb. Arbeidsgiver sier nå at den ferien vi har planlagt kanskje ikke blir noe av, og at vi må tjene penger nå når vi kan. Jeg har barn som er hjemme i skoleferien, og jeg trenger derfor å ha ferie som avtalt. Kan jeg nekte å komme på jobb når jeg har ferie?

Wilhelmine

Svar: Hovedregelen er at avtalt ferie ikke kan endres. Ferieloven har likevel et unntak, og det er hvis det er nødvendig på grunn av uforut-

sette hendelser. Det betyr at dersom en uforutsett hendelse skaper driftsproblemer av et visst omfang og varighet, og det ikke kan skaffes en erstatter, kan arbeidsgiver beordre en ansatt tilbake i jobb. Dette kan typisk gjelde hvis vikaren, eller andre på jobb, har blitt syke. At restauranten er åpen og at det er ekstra gjester i ferien, er påregnelig for arbeidsgiver. Dette er mulig å planlegge og vil ikke være god nok grunn til å kalle dere tilbake.

Hvis det skulle bli sånn at du blir kalt tilbake, må arbeidsgiver drøfte dette med deg. Da kan du ha med deg en tillitsvalgt eller en kollega. I et slikt møte skal dere drøfte

hvor nødvendig det er at du kommer tilbake på jobb, samt hvilke konsekvenser dette vil få for deg. Det er viktig at du i dette møtet forteller om, og dokumenterer, hvilke utgifter en eventuell tilbakekallelse av ferie vil ha for deg. Slike utgifter kan arbeidsgiver måtte erstatte. Du kan også forhandle om ekstra kompensasjon eller tillegg, men dette krever enighet. Hvis du får ferien din endret, har du rett til å ta ut ferie på et senere tidspunkt – fortsatt i tråd med ferieloven. Loven gir deg rett til tre ukers sammenhengende ferie i perioden mellom 1. juni og 30. september.

Guro

Feriepengegrunnlag som permittert

Jeg har prøvd å lete etter feriepengegrunnlag for tiden jeg var permittert, men finner ingenting. Feriepenger er vel noe annet enn lønn. Arbeidsgiver er vel ikke fritatt fra å sette av feriepenger, selv om de er fritatt for lønnsplikten under permittering?

Ernst-Arvid

Svar: Feriepengene beregnes på grunnlag av lønnen som er utbetalt i opptjeningsåret. Dette følger av ferieloven. Feriepenger som blir utbetalt i år, er altså beregnet på hva du tjente i 2019. Når du er permittert og ikke mottar lønn fra arbeidsgiver, opptjenes heller ikke feriepenger. Du opptjener heller ikke feriepenger av dagpenger, dersom du har mottatt dette under permitteringen. I 2021 blir det nok mange som dessverre kommer til å oppleve at feriepengeutbetalingen er lavere enn det den har pleid å være, fordi de har vært permittert i løpet av 2020.

Maren

Avvikle ferie

Arbeidsgiver ønsker at alle ansatte skal avvikle ferie i juli og august. Siden det er så vanskelig å reise til Spania nå, ønsker jeg å vente til senere på høsten med å ta ut ferien min, hvis ikke ønsker jeg ikke å ta ut ferie i år. Hvordan går jeg fram overfor arbeidsgiver?

Anne

Svar: Etter ferieloven er det en plikt å avvikle ferien. Unntaket er om man ikke har tjent opp nok feriepenger eller har vært i foreldrepermisjon. Arbeidsgiver er pålagt å sikre at du benytter deg av rettigheten. Du kan selvfølgelig diskutere dine ønsker med arbeidsgiver, men dersom dere ikke blir enige, har arbeidsgiver rett til å fastsette når du må avvikle ferien. Dersom det er en mulighet for at dere kan bli enige om å overføre noe av ferien til neste år, så kan dere lage skriftlig avtale om at inntil tolv feriedager overføres. Det samme gjelder for den såkalte avtalefestede ferien. Men dette krever altså enighet mellom deg og arbeidsgiver.

Lars Petter

Fleksitid og plusstid

Jeg jobber i et statlig tilsyn. I perioden fra 12. mars og fram til påske var kontoret helt stengt på grunn av koronasituasjonen. Vi ansatte fikk beskjed om å være hjemme, og av tekniske årsaker var det ikke mulighet for hjemmekontor i disse ukene. Min leder påla dem som hadde plusstid på fleksitidskontoen å ta ut disse timene som avspasering. Noen hadde ikke så mange timer oppspart, og dermed ble det ulik behandling av de ansatte. Kan arbeidsgiver gjøre dette?

Pierre

Svar: Arbeidsgivere i staten har ikke anledning til å pålegge avspasering av opparbeidet fleksitid. Avtalen om fleksibel arbeidstid har som utgangspunkt at den ansatte avtaler med arbeidsgiver når opparbeidet plusstid skal avvikles. Det må altså foreligge enighet mellom arbeidsgiver og den enkelte om når opparbeidet fleksitid skal avspaseres, dette er ikke noe arbeidsgiver ensidig kan bestemme.

Odd

Overtid og permittering

Jeg er permittert 40 prosent på grunn av koronasituasjonen. På jobben har vi har fått inn flere oppdrag enn forventet, og det ene har en leveringstid på tre dager. Dette er ikke mulig å oppfylle med permitteringsgraden jeg har. Er det i et slik tilfelle tillatt å jobbe overtid selv om man er permittert?

Svanhild

Svar: Ja, du kan fortsatt jobbe overtid selv om du er permittert, så lenge det er innenfor lovens grenser. Her skiller vi imidlertid mellom overtid og merarbeid. Overtid er når du jobber utover lovens grenser for alminnelig arbeidstid. Lovens grenser for alminnelig arbeidstid er ni timer per dag, og 40 timer i løpet av syv dager. Har bedriften din tariffavtale, er grensene for alminnelig arbeidstid 7,5 timer per dag og 37,5 timer i løpet av syv dager. Merarbeid er når du arbeider mer enn avtalt, men uten å overstige grensene for alminnelig arbeidstid. Dette er arbeidstimer

hvor du og dine kolleger har krav på vanlig lønn, eventuelt avspasering. Merarbeid anses ikke som overtid, derfor har man heller ikke krav på overtidstillegg.

Jobber du utover tariffavtalen eller lovens grenser for alminnelig arbeidstid på dette prosjektet, skal du ha overtidsbetalt.

Tonje

Naboens hekk til besvær

Jeg kan ikke lenger se over til Sotra fra hagen i mitt barndomshjem fordi den nye naboen nekter å klippe hekken. Han mener at hekken lovlig kan være fem meter fordi hekken fungerer som et grensegerde. Kan det virkelig være slik at jeg må finne meg i dette? Jeg skulle gjerne ha tatt min elektriske hagesaks og kuttet hekken kraftig ned, men det tar jeg ikke sjansen på. Naboen min er en streng mann med mye temperament. Hva gjør jeg?

Ronnien

Svar: Det heter i naboloven at en hekk kan være to meter høy. Det kan kreves at hekken skal være lavere enn dette dersom den er til skade og sjenanse på en unødvendig og urimelig måte. Fungerer hekken som et nabogjerde, er det grannegjerdelova som gjelder, men også etter denne loven må det gjøres en konkret vurdering av hva som er nødvendig og rimelig. Jeg tror nok at hekken til naboen kan kuttes ned til to meter. Ser du fremdeles ikke over til Sotra, som du gjorde før, må du vurdere å kreve at hekken skal kuttes ytterligere ned, men det kan da hende at du må ta saken videre til forliksrådet og tingretten. Også jordskifteretten kan løse slike tvister. Jeg foreslår at du tar en ny prat med naboen din før du tar rettslige skritt. Og ikke gjør noe med hekken uten hans samtykke. En slik handling kan botelegges.

Thore

						VER- DENS- DEL	5+5	▼	UT- TRYKK FOR SMERTE	HAVNE- BY I SKOTT- LAND	▼	OSS TO	
						▶				?	STRÅLER		
						I STIL MED		NAVNE- DAG 28.12.					
						▶		FUGL	BØNN			50	
									BIL- MERKE				
ALL- VITER													
SPIKKE	↓	STANS	▼	FRØ	HEN- FØR- ELSE	▼	TROMME					ØYNER	
▶		SLUTT- ORD			PREP.			TONE				LIVD	
					DAMP			VERDI- POST					
INSEKT													
PELS- VERK					ARVE- STOFF				KAR				
					FEVEI								
DRYSSE				BY- BOER	TAP					↑	FISK	TØM- MER	
ÅLREIT				ENH. FOR RESI- STANS									
▶		UORDNET							KROKET				
		SUM- MERER							GON- DOLIER				
FOR- TEL- LINGER													
▶			TEVLING		SENE	BYGE	KASTE- TAU	GÅ BAK- LENGS					
			ARTIK- KEL					TERGER					
ANKER- PLASS	↳				→					↗	FISKE- RED- SKAP	SPIN- DEL- VEV	
FALL	SVELLE			VARSEL						FORTIDS- STED			
	ARBEIDS- TØRN			URO						7 DAGER			
▶							STABILE						
							DESIBEL						
PAPE- GØYE				SUB- MERS									
SATS					FOR- DOMS- FULL								

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 1 – 2020 er:
«SOLNEDGANG I KENYA» Den heldige vinneren er: Greta Simensen, fra Oslo.
Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **4. september 2020.**

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen,
enten som e-post til
trygve.bergsland@parat.com
eller ordinær post til:
**Parat, Postboks 9029,
Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 2/2020».
Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

40 - 2020

MINI KRYSSORD

1	2	3	4		5	6
7					8	
9					10	
11				12		
		13				
14	15					
	16					
	17			18	19	
	20				21	

Vannrett

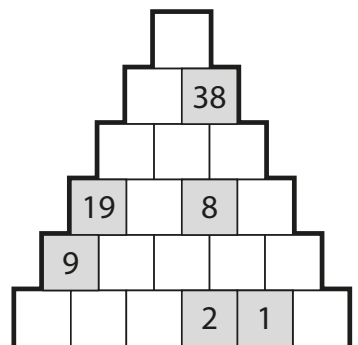
1. Passasjerskip
7. Pikenavn
8. Betrakte
9. Pause
10. Tinn
11. Ymtet
13. Pikenavn
14. Osen
16. Intervall
17. Kjennetegn på fly
18. Britisk rocke-gruppe
20. Et cetera
21. Terningkast

Loddrett

1. Ordflom
2. Land
3. Siste vijle
4. Insinuerer
5. Hodetopp
6. Romersk befal
12. Svinge seg
15. Kjertel
19. Dekning

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

8			7		1			6
	6				3	5		4
9	5			6				7
	3		1		5	8		
4		5	3			2		1
		2		8		7		
3	7	6						
			2	4				3
	4		5		7	6	1	

Lett

© Bulls

				3			8	1
6	9		2	1	7	5		
	1				6			
		7					2	5
			1		8			7
		6						
	5	9		6			3	8
		2		5	1		7	
3				7				6

Middels

© Bulls

	9		8					1
	1		2				8	7
3	4			9	2		1	
	7	2		8			6	3
				6		4	7	
				3		4		
9				2				
			1	4				

Vanskelig

© Bulls

A	T	Ø	E	P	N	E	K	K	I	T	S	A	A	X
P	Ø	A	J	R	E	N	V	I	T	S	E	C	K	H
G	S	I	E	E	X	X	R	E	L	A	T	I	Ø	
E	A	A	T	L	M	T	Å	D	E	Ø	T	G	A	N
U	G	K	R	I	A	E	I	V	E	E	Æ	L	O	S
L	Å	I	R	D	R	M	G	V	R	M	A	S	V	E
R	Q	A	S	T	E	R	N	A	L	R	U	I	E	H
I	I	F	S	I	U	L	V	I	M	L	E	G	M	U
S	S	N	Ø	P	D	K	L	E	F	G	A	I	G	S
E	I	N	P	Å	E	Q	R	O	B	L	G	L	U	E
V	T	E	E	T	G	E	Q	J	P	U	C	L	S	U
B	Y	S	O	N	E	D	R	O	J	F	I	R	Y	T
A	Å	P	E	V	G	G	M	O	D	U	L	E	Æ	S
T	A	K	K	N	T	D	D	U	P	L	I	K	A	T
F	D	T	B	U	D	S	T	I	K	K	E	N	V	V

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

M	T	O	O	J	R	L	O	E
---	---	---	---	---	---	---	---	---

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

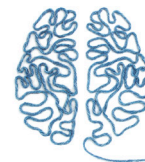
NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven M
- For bruk i forbrenningsmotorer
- Brukes til smøring

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

1. ALARMERE
2. ALLVITERE
3. APOTEKVARER
4. BUDSTIKKEN
5. DISIGE
6. DUPLIKAT
7. ELEVGRUPPE
8. FINMALE
9. HØNSEHUS
10. ISNE
11. MIRAI
12. MODUL
13. MUGGE

14. NESTE
15. SARDELL
16. SIGILL
17. STIKKE
18. STIVNE
19. TYRIFJORDEN
20. VINSTRE

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpaka-pledd av 50 prosent alpakkauull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 4. september 2020.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 2/2020».

Vinneren av hjernetrim i 1/2020 er Solfrid Rong, fra Bergen.

En vår utenom det vanlige

Når jeg nå sitter og blar i Parat-bladet fra i fjor, føles det uendelig lenge siden. Ikke bare for meg personlig, men også for Parat, det norske arbeidslivet, Norge og resten av verden. Det er en veldig annerledes hverdag vi opplever nå i juni 2020.

Aldri hadde vel noen i sin villeste fantasi kunne ane hvordan et virus kunne forandre en hel verden på få uker. Aldri hadde vel noen trodd at det skulle innføres nye lovendringer i Norge, uten foregående utredning og høringer, med få dagers mellomrom. Aldri kunne vel noen se for seg at det sentrale lønnsoppgjøret skulle settes på pause i flere måneder. Aldri kunne vi vel tenke oss at vi skulle sitte isolert i ukevis, og gjøre viktige drøftelser og ta viktige beslutninger via videolink. Aldri hadde vi i Parat sett for oss at vi ikke skulle kunne møte dere medlemmer og tillitsvalgte som vanlig.

Vi har alle måttet forholde oss til en helt ny arbeidshverdag, hvor noen er blitt pålagt krevende ekstraoppgaver og andre har måttet jobbe hjemmefra med de utfordringene det innebærer. Dessverre har også altfor mange av Parats medlemmer blitt permitterte og står i fare for å miste sin arbeidsplass. Samtidig har denne krisen vist at vi tåler mye, vi håndterer forandringene på et slags forunderlig vis, og vi avfinner oss med endrede rutiner og nye sosiale adferdsmønstre på en måte som virket usannsynlig for et halvår siden.

Parat har på kort tid måtte finne nye løsninger og metoder for å ivareta vår oppgave med å bistå våre medlemmer og tillitsvalgte. Det har vært viktig å sikre god informasjon og faglig bistand, og her har vi vel opplevd noe som må kunne kalles en «digital eksplosjon». Mange i Parat har snudd seg rundt, tenkt nytt, og det er kommet mange ulike digitale tilbud på plass.

Dette viser også styrken og fleksibiliteten til Parat. Selv om vi fortsatt står midt i en uventet situasjon, og ikke har kunnet evaluere tiltakene som Parat har gjort, så kjenner jeg med trygg på at jeg representerer et forbund som har gjort en god jobb med å gjøre din arbeidshverdag enda bedre, selv om koronaviruset har vært til stede med sin uforutsigbarhet og ødeleggelse.

Videre må vi kartlegge effektene av koronapandemien i det norske arbeidslivet, og hvordan vi som arbeidstakerorganisasjon

Nestleder i Parat, Anneli Nyberg. Foto: Trygve Bergsland.

best mulig kan møte utfordringene dette viruset etterlater seg. Vi må sikre at opparbeidede rettigheter ikke automatisk kastes over bord, og at den viktige dialogen mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte fortsetter for å sikre gode og bærekraftige arbeidsplasser.

Nå er det for mange tid for sommerferie, og selv om den vil være annerledes, er den uansett både nødvendig og velfortjent etter en krevende vår. Det blir en sommer hvor vi fortsatt må huske håndvask og ta hensyn til andre smitteverntiltak, men ikke la det legge en demper på sommerstemningen. Ha en riktig god sommer!

Anneli Nyberg

Anneli Nyberg
nestleder i Parat

Facebook: facebook.com/AnneliNybergParatYS

Hjelp når du trenger det!

Trenger du hjelp med spørsmål knyttet til lønn, tariff, arbeidsforhold, medlemskap og kontingent, kan du nå enten kontakte din tillitsvalgte eller hovedtillitsvalgte, eller du kan kontakte Parat direkte. Kontakt gjerne ditt nærmeste regionkontor først, så veileder de deg videre. På disse sidene finner du kontaktinformasjon både til Parat og Farmasiforbundet. Husk at du alltid kan kontakte oss på 21 01 36 00 eller medlem@parat.com.

Farmasiforbundets hovedtillitsvalgte

Private apotek

Boots

Gruppeleder Inger Johanne Opseth

Boots apotek Elverum
Telefon: 977 85 188
ij.opseth@boots.no

Apotek1

Gruppeleder Monika Nilsen

Apotek 1 Vestvågøy
Telefon: 913 68 268
mjanilse@online.no

Vitusapotek

Gruppeleder Anita Sveum Nilsen

Vitusapotek Sandvika
Telefon: 67 55 19 00 / 970 60 141
anita_sveum_nilsen@hotmail.com

Sykehusapotek

Midt:

Liv Reisch

Sykehusapoteket i Trondheim
Telefon: 73 86 42 00 / 924 10 932
liv.reisch@sykehusapoteket.no

Vest:

Gunvald Iversen

Haukeland sykehusapotek
Telefon: 988 34 655
gunvald.iversen@sav.no

Sør-Øst:

Eva Irene Holmen

Sykehusapoteket sør/øst
Telefon: 926 33 390
eva.irene.holmen@sykehusapotekene.no

Nord:

Beate Borge

Sykehusapoteket i Tromsø
Telefon: 415 13 546
beate.borge@sykehusapotek-nord.no

Parats regionkontorer

Oslo:

Lakkegata 23
ost@parat.com

Rådgiver Bjørn Are Sæther

bjorn.are.sether@parat.com
Telefon: 959 77 054

Rådgiver Truls Bjørhei

truls.bjorhei@parat.com
Telefon: 456 03 093

Rådgiver Elin Solheim Lie

elin.solheim.lie@parat.com
Telefon: 954 02 992

Rådgiver Ståle Botn

stale.botn@parat.com
Telefon: 476 16 392

Tønsberg:

Grev Wedelsgt. 12
sor@parat.com

Rådgiver Unn Kristin Johnsen

unn-kristin.johnsen@parat.com
Telefon: 934 80 218

Tromsø:

Grønnegata 3B
nord@parat.com

Rådgiver Bjarne Rohde

Bjarne.Rohde@parat.com
Telefon: 993 07 930

Kristiansand:

Vestre Strandgt. 42
sor@parat.com

Rådgiver Marianne Hårtveit

marianne.haartveit@parat.com
Telefon: 971 67 293

Bergen:

Strandgaten 1
vest@parat.com

Advokat Ketil Mæland-Johansen

ketil.maeland-johansen@parat.com
Telefon: 982 55 809

Rådgiver Jørgen Dræge

jorgen.draege@parat.com
Telefon: 404 54 606

Rådgiver Laila Sæterdal

laila.saterdal@parat.com
Telefon: 481 84 995

Trondheim:

Kjøpmannsgt. 25
midt@parat.com

Rådgiver Anita Rosmal

anita.rosmal@parat.com
Telefon: 936 15 942

Rådgiver Bente Hermanstad

bente.hermanstad@parat.com
Telefon: 915 90 708

parat

parat.com

Nordea Direct

Boliglån fra
1,39%

Bytt til en bank med lav rente!

Vi i Nordea Direct har på kort tid kuttet renten tre ganger, og kan tilby deg som er medlem i Parat boliglån fra 1,39 % – fortsatt en av landets laveste renter!

Send oss en uforpliktende søknad på nordeadirect.no og sjekk hvor mye du kan spare.

Det kan lønne seg å flytte boliglånet til medlemsbanken.

parat

Priseks.: Boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag, nom. rente 1,39 %, eff. rente 1,45 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 383 732,-. Gjelder for medlemmer i Parat som bruker banken aktivt. Prisen er pr. 01.06.20 for nye lån og kan bli endret.